

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Főtitkári jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2016. évi munkájáról

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület az erdélyi tudományos élet keretintézményeként saját kutatóintézetet, szolgáltató jellegű tudományos könyvtárat, tudományos szakosztályokat, fiókegyesületeket, ifjúsági szakcsoportokat, illetve könyvkiadót működtetett eredményesen 2016-ban is. Kitűzött céljait szem előtt tartva törekedett a következetes működtetésre, az átláthatóságra, a regionális igények figyelembevételére, a szakmaiságra és az akadémiai szellem értékeinek érvényesítésére, a tudományos tevékenységek elismert szakmai színvonalon való művelésére.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2016-ban, akárcsak az előző években, szorgalmazta, segítette a kutatás iránt érdeklődő ifjúsági kutatócsoportok, kutatóműhelyek és szakcsoportok tevékenységeit is.

A magyar tudományos élet fenntartójaként kutatásokat ösztönzött, tudomány-népszerűsítő tevékenységeket látott el, s szoros kapcsolatot ápolt a társintézményekkel. Sokrétű tevékenysége által egyaránt teret biztosított a tudományok pártolóinak, művelőinek, akik között fellelhetők a tapasztalt, nyugalmazott egyetemi oktatók, az aktív tanárok, a fiatal kutatók s az egyetemi hallgatók is, akiket igyekezett bevonni a tudományos élet vérkeringésébe.

Intézményünk fontosnak tartja, hogy együttműködjön hazai és határon túli tudományos, felsőoktatási és közművelődési intézményekkel. A múlt évben is közös rendezvények, kutatások és kiadványok valósultak meg ezen együttműködés eredményeként.

Az EME szakosztályai, fiókegyesületei révén törekedett a helyi közösségi tudományos élet fenntartására, a különböző szakterületek tudományos életének fellendítésére.

Az EME Kutatóintézetének tevékenysége ütemesen s az intézet által kitűzött céloknak megfelelően haladt, s az alacsony javadalmazás ellenére színvonalas és eredményes volt 2016-ban is.

Az EME kutatási projektjei által szerény kereteiből időszakos kutatómunkát is támogatott. A kutatásban részt vevő fiatal kutatók, egyetemi hallgatók munkájának irányítását egyetemi oktatók vállalták, ezzel segítve, ösztönözve az egyetemen folyó kutatási tevékenységeket.

Kiadónk fontos publikációs tevékenységet folytat, egyre több az elismert s díjazott kiadványunk, melyeknek terjesztésére is nagy hangsúlyt fektettünk különböző könyves események, kiállítások, fesztiválok, könyvbemutatók által.

Intézményünk folyamatosan bővíti, fejleszti szabad hozzáférésű repozitóriumát, az Erdélyi Digitális Adattárat, melyben az EME régi kiadványai, gyűjteményei, a friss tanulmánykötetek, publikációk, illetve az egyes a kutatások és rendezvények dokumentumai egyaránt helyet kapnak.

A 2016-os év részletes tevékenységéről, eredményeiről az alábbiakban tájékoztatunk.

A 2016. év eredményei számokban

Az elmúlt évben az EME összesen **103 rendezvénynek** (melyből 14 könyvbemutató, 18 konferencia és egyéb rendezvények) volt a házigazdája. *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* 15. fórumán félezer résztvevő volt 7 szakosztály és 4 fiókegyesület rendezvényein, tizenöt helyszínen 324 szerző 215 munkát mutatott be összesen mintegy 500 fő részvételével.

Kiadványaink mérlege 47 kötet, 23 könyv, 10 folyóirat (négy Erdélyi Múzeum, három Acta Scientiarum Transylvanica, két Orvostudományi Értesítő, egy Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiség-tárából) és **14 más kiadókkal közösen megjelentetett kötet. A digitális adattár állománya az elmúlt év végére 21 500 tételre** gyarapodott.

Az EME tavaly összesen **31 kutatási programot működtetett 13 főállású és 33 külső munkatárs révén.**

A 2016-os évben **14 könyvbemutató**nak adott otthont intézményünk, ahol saját kiadványainkat és más kiadók köteteit ismertették a nagyközönséggel.

Nyilvántartásunk szerint a **2007–2017 közötti időszakban tagjaink létszáma 2852**, ebből 1123 tagunk egyetemi hallgató. **2016-ban 186 új tag** lépett be Egyesületünkbe.

Rendezvényeink, tudományterjesztés, fontosabb események

Intézményi életünket 2016-ban is konferenciák, tudományos tanácskozások gazdagították, melyekről a szakosztályok beszámolóit is tanúskodnak.

Központi rendezvények

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben fórum tizenötödik rendezvényére November 25–26-án került sor. A konferencia nyitóünnepségét és plenáris előadásait november 25-én tartottuk Kolozsvárott, a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. Az idei tudománynap témája az *Oknyomozó tudomány* volt, amely a tudományos kutatások alapját jelentő, a körülöttünk levő világban tapasztalt jelenségek okainak felderítésére utal, és kijelölésében, az elmúlt évekhez hasonlóan, az MTA javaslatát vettük figyelembe. Rendezvényünk fővédnöke hagyományosan a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Lovász László akadémikus volt. A Magyar Tudományos Akadémiát Kocsis Károly akadémikus, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság (MTA MTK EB) elnöke és Tarnóczy Mariann osztályvezető képviselte.

A rendezvényt Sipos Gábor, az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöke nyitotta meg, aki köszöntötte a meghívottakat, intézményi képviselőket, s beszédében kiemelte a rendezvény-sorozat jelentőségét, ezt követően Kocsis Károly akadémikus, az MTA MTK EB elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, s kiemelte a határon túli magyarok tudományos tevékenységének jelentőségét, folyamatos támogatásának szükségességét, összefogását s az MTA ebben játszott szerepét. A köszöntések sorában Kecskés Tibor konzul következett, aki Mile Lajos, Magyarország kolozsvári főkonzulja köszöntőjét tolmácsolta. A továbbiakban Bitay Enikő, az EME főtitkára, a fórum programfelelőse bemutatta a rendezvénysorozat tizenötödik

ülésszakának témáit, jelentőségét, melynek részleteit a kolozsvári rádió is közzétette online december 7-én *Kolozsvár volt a magyar tudomány fővárosa* címmel, s itt hallgatható meg: <http://kolozsvariradio.ro/2016/12/07/ket-napig-a-magyar-tudomany-fovarosa-volt-kolozsvar-beszelgetes-az-eme-fotitkaraval-dr-bitay-enikovel>. Ezt követően kezdődtek el a plenáris előadások.

A központi rendezvény ünnepi hangulatához egy kiskoncert járult hozzá Négy zsoldár címmel. Nicolas Vallet (1583–1642) feldolgozásában a 24., 42., 92. és 100. zsoldárt adták elő Fehér Árpád, Macalik Abigél, Macalik Arnold. Az idén a plenáris előadások megtartására különböző szakterületeket képviselő fiatal kutatókat kértünk fel, figyelembe véve a szakosztályok javaslatait. Így kilenc kutatási témába és ezek eredményeibe láthattunk bele, melyek tükrözték a fiatal generáció tudományos törekvéseinek irányát és a jövőbeni lehetőségeket. A 2016-os előadók és előadásai: Nyárádi Imre-István (*Lehetőségek és korlátozó tényezők a mezőgazdaságban*), Silye Lóránd (*Földtörténeti változások a tengerekben*), Forgó Zoltán (*Robotokkal a természet nyomában*), Hegyi Géza (*Népességváltás 1400 körül Dél-Erdélyben*), Gálfi Emöke (*A fejedelmek székvárosának külső főtere és lakói a XVI. század közepén*), Blos-Jáni Melinda (*Kolozsvár, a látható város. Életrerek és fotogenitásuk a két világháború közti amatőr fényképeken*), Bodó Zalán (*Költséghatékony osztályozás: a félig felügyelt gépi tanuló algoritmusok*), Gáll Zsolt (*Az egyik legrégebben ismert neurológiai körkép feltáratlan háttere*), Kokoly Zsolt (*Kisebbségi [anyanyelvű] jogászképzés Romániában. Az egykori Bolyai Tudományegyetemen zajló jogászképzés rekonstrukciója és tanulságai*).

A rendezvény záróakkordjaként, társintézményünket megtisztelve, könyvbemutatóra kerül sor. Az EMKE fennállásának 130 éves évfordulójára kiadott *Életpályák, programok a közművelődés szolgálatában* c. kötetéről Dávid Gyula írt ismertető szöveget, amelyet Szémán Rózsa olvasott fel. A kötetet Biró Annamária, az EME felelős kiadója méltatta. A két intézmény közös kiadásában megjelent kötetet Bartha Katalin Ágnes szerkesztette, aki a szerkesztési munkálatokról, a kötet létrehozásának hátteréről, körülményeiről beszélt.

A szakosztályok és fiókegyesületek 15 rendezvénnyel járultak hozzá a tudomány-napi konferenciánkhöz, 324 szerző 215 előadása hangzott el, és közel 650-en vettek részt a rendezvényeken. Ezek közül a központi fórum másnapján, november 26-án szombaton hét rendezvény zajlott párhuzamosan különböző helyszíneken s más-más szakterületeket felölelően, a szakosztályok szervezésében Kolozsvárt, illetve Marosvásárhelyen a fiókegyesület szervezésében. A Román Televízió kolozsvári Magyar Adása az Erdélyi Figyelő műsorában tette közzé rövid összefoglalóját *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben központi rendezvény* címmel, mely itt látható: <https://www.youtube.com/watch?v=4HsV92isbx0>.

Fontosabb események kronológiai sorrendben

Január 29–30-án az EME Bölcsészeti, Nyelv- és Történettudományi Szakosztálya, valamint kutatóintézetének nyelvtudományi részlege Szabó T. Attila születésének 110. évfordulója alkalmából emlékkonferenciát tartott az EME-székház előadótermében. A kétnapos konferencia végén a résztvevők megkoszorúzták Szabó T. Attila sírját a Házsongárdi temetőben.

Az immár hetedik alkalommal megtartott Kolozsvári Magyar Napokon augusztus 14–21. között intézményünk több rendezvénnyel vett részt. Augusztus 17-én *De Gerando Antonina és az erdélyi nőnevelés* címmel kiállítás megnyitóra és emlékülésre került sor, melyet

egyesületünk az EMPSZ-szel közösen szervezett. A Természettudományi és Agrártudományi Szakosztály a klímaváltozásról szervezett előadás-sorozat, melyen a következő előadások hangzottak el: Kékedy-Nagy László: *Környezetszennyezés és klímaváltozás*, Bartók Katalin: *Klimaváltozás és biodiverzitás* (augusztus 16.), Orbán Sándor: *A globális klímaváltozás és a mezőgazdasági termelés*, Muzsnay Csaba: *A párizsi klímacsúcs jelentősége. Remények és buktatók* (augusztus 18.). A Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály a Debüt-díjasoknak szervezett találkozót. A beszélgetést Keszeg Vilmos vezette, a rendezvény keretében sor került a 2015. évre vonatkozó pályázati eredményhirdetésre és a díj átadására is. Az I. szakosztály augusztus 18-án könyvbemutatót is szervezett, ahol a *Székelyföld története*. I–III. (szerk. Egyed Ákos, Bárdi Nándor, Benkő Elek, Hermann Gusztáv Mihály, Oborni Teréz, Pál Judit.) c. háromkötetes monográfiát, Sipos Gábor, Kovács András és Gidó Attila mutatta be.

A Műszaki Tudományok Szakosztály a Kolozsvár 20. századi ipartörténetének emlékei előadás-sorozat 7. és 8. rendezvényét szervezte meg. Hoch Sándor *A kolozsvári nyomdaipar története*, valamint László Kálmán *A kolozsvári bőr- és cipőgyár története* című előadására került sor, valamint találkozóra az egykori alkalmazottak és az érdeklődők között.

A Kolozsvári Magyar Napok alatt az EME a BBTE Földrajzi Intézetével, illetve a Szent Mihály-plébániával közösen szervezte meg a Szent Mihály-templom tornyának a látogatását Talpas János vezetésével.

Az elmúlt évben Jakó Zsigmond születésének 100. évfordulójáról emlékeztünk meg. Szeptember 23-án az MTA Filozófiai és Történettudományok Osztályával közösen Budapesten szerveztünk centenáriumi ünnepséget, ahol a tudományos előadások után Zsoldos Attila a Jakó Zsigmond *Írás, levéltár, társadalom. Tanulmányok és források Erdély történelméhez*, illetve Sipos Gábor a Dáné Veronka, Lupescuné Makó Mária, Sipos Gábor által szerkesztett *Testimonio litterarum. Tanulmányok Jakó Zsigmond tiszteletére* c. kötetet mutatta be. Vetítésre került a Gulyás Gyula által rendezett, a Dunatáj Alapítvány és a Bodográf Bt. által készített Invokáció című portréfilm, amely előzetes keresztmetszet a Jakó Zsigmondról készülő nagyportréhoz. Október 13-án Kolozsváron tartottunk ünnepi rendezvényt, melynek társszervezői a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Történettudományi Szakbizottsága és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Történeti Intézete. A centenáriumi megemlékezés a Házsongárdi temetőben Jakó Zsigmond sírjának koszorúzásával vette kezdetét, ezt délután az EME Jókai utcai előadótermében az ünnepi konferencia előadásai, majd könyvbemutató követte. Október 14-én a Bihar megyei Micskén az MTA BTK TTI, a KAB, az EME és a helyi önkormányzat képviselői megkoszorúzták a Jakó professzor gyermek- és ifjúkorának helyszínéül szolgáló házon elhelyezett emléktáblát.

November 10–13. között intézményünk, valamint a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Történelem és Filozófia Fakultása, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Román Akadémia Erdélyi Tanulmányok Központja közös szervezésében zajlott a *Kolozsvár 700 éve királyi város* nemzetközi tudományos konferencia.

December 8-án az EME több szakosztályának a közreműködésével került sor A földtani környezet és a szőlőművelés közötti szerencsés találkozások című kerekasztal-beszélgetésre. A vitaindító előadást Wanek Ferenc geológus tartotta.

Díjak

A Fialatal Műszakiak XXI. Ülésszakának ünnepi megnyitóján 2016. március 17-én intézményünk Gróf Mikó Imre-emlékplapot adományozott Gyulai József professzornak, az MTA rendes tagjának, a Novofer Alapítvány kuratóriumi elnökének az erdélyi magyar műszaki tudományosság szíves és kitartó támogatásának elismeréséül.

A 2016. április 2-án tartott közgyűlésen Egyesületünk Mikó Imre-emlékplapot adományozott Bartók Katalin biológusnak és Kékedy-Nagy László kémikusnak az EME Természettudományi Szakosztályában kifejtett munkásságuk, egyetemi oktatói tevékenységük és kutatómunkájuk elismeréseként, valamint Pánczél Szilamér Péternek az EME kutatócsoportjában kifejtett munkássága és a régészet területén végzett kutatómunkája elismeréséül. Ugyanekkor Egyesületünk és a Gróf Mikó Imre Alapítvány Teleki József-díjat adományozott Tánzos Vilmosnak a magyar néprajztudomány területén végzett kiemelkedő munkásságáért.

A tudományos rendezvény keretében 2016-ban is sor került a Gr. Mikó Imre-emléklapok átadására. Maróth Miklós akadémikusnak, az Avicenna Közel-Kelet-Kutatások Intézete igazgatójának, az MTA volt alelnökének és Vékás Lajos akadémikusnak, a Magyar Tudományos Akadémia alelnökének intézményünk Gr. Mikó Imre-emlékplapot adományozott az EME-ben zajló tudományos kutatói és ismeretterjesztő munkásság folyamatos és hatékony támogatása elismeréseként. Nyárádi Imre-István agrármérnök az EME Agrártudományi Szakosztályában kifejtett munkássága és a mezőgazdasági tudományok területén végzett egyetemi oktatói tevékenysége és kutatómunkája elismeréséül, míg Orbán-Kis Károly egyetemi docens, kutatóorvos az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztályában kifejtett munkássága és az orvostudomány területén végzett egyetemi oktatói tevékenysége és kutatómunkája elismeréséül részesült gr. Mikó Imre-emléklapban.

Október 13-án a Jakó Zsigmond-centenárium keretében Sipos Gábor az MTA BTK Történettudományi Intézete és az EME közötti szoros együttműködés kialakításáért, valamint a szakmai kapcsolatok elmélyítéséért Gr. Mikó Imre-emlékplapot adott át Fodor Pál főigazgatónak.

Kapcsolatok, együttműködések ápolása

Intézményünk a 2016-os évben is fontosnak tartotta, hogy együttműködjön hazai és határon túli tudományos, felsőoktatási és közművelődési intézményekkel. Közös rendezvények, kutatások és kiadványok valósultak meg ezen együttműködések eredményeként. Az együttműködések, kapcsolatok fenntartása, erősítése, ezek számának bővítése továbbra is egyesületünk célkitűzései közé tartozik, mivel ezáltal gazdagodik saját és a partnerintézményeink programja, tudományos tevékenysége.

Helyszűke ellenére igyekszünk a kutatóműhelyek és tudományterjesztő feladatokat ellátó társintézmények működését segíteni, központi székházunkban 2016-ban is teret biztosítottunk a Pósta Béla Egyesületnek és a Radó Ferenc Matematikaművelő Társaságnak.

Május 4-én a Pannonhalmi Bencés Gimnázium 39 diákja látogatta meg intézményünket Szalai Zsolt és Hódsági-Molnár János oktatók vezetésével. A látogatóknak Bitay Enikő

főtitkár vetített képes előadásban mutatta be az EME történetét, működését és gyűjteményeit, a könyvtárban Papp Kinga fogadta őket. Ezt követően a vendégek a várost, s a Szent Mihály-templom tornyát látogatták meg Kovács Zsolt és Talpas János tagtársunk vezetésével.

Tagságunk

Nyilvántartásunk szerint a 2007–2017 közötti időszakban tagjaink létszáma 2852 fő, melyből 1729 fő rendes tag (aktív és nyugdíjas), 1123 tagunk pedig egyetemi hallgató. Egyesületünknek 85 alapító és 48 tiszteleti tagja van. 2016-ban 186 új tag lépett be Egyesületünkbe. 2016-ban összesen 703 rendes tag és 187 egyetemi hallgató fizette ki a tagdíjat. A 2012–2016 közötti időszakban 1876 személy fizetett tagdíjat, a többi hátralékban van.

A hátralékban levőket Alapszabályzatunk szerint nem tekinthetjük rendes tagoknak, azonban nem töröltük őket nyilvántartásunkból, mivel gyakran előfordul, hogy utólag törlesztik többévi adósságukat, ilyen utólagos fizetés szórványosan 2016-ban is előfordult. Az egyetemi hallgatók a tagdíjfizetést néhány év után felfüggesztik, mivel csupán könyvtáraink használata végett léptek be Egyesületünkbe, és az egyetem elvégzése után többnyire nem tartják fenn a kapcsolatot intézményünkkel.

Szakosztályok, ifjúsági szakcsoportok, fiókegyesületek

Szakosztályok

A szakosztályok tevékenysége az elmúlt évben is sokrétű és szerteágazó volt, ismeret-terjesztő, tudomány-népszerűsítő rendezvényeket, könyvbemutatókat tartottak. Az egyes szakterületeken a tudományos közösséget erősítették, s kutatási tevékenységeket is felvállaltak. Tevékenységükkel hozzájárultak az EME könyvkiadási programjaihoz, valamint a tudományos publikációk számának növeléséhez. Mindemellett aktívan ápolták az intézményközi kapcsolatokat, és folyamatosan erősítették az egyetemeken folyó oktatói, kutatói tevékenységeket.

1. A Bölcsészlet-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályban 2016 folyamán kutató- és tudomány-népszerűsítő tevékenységet folytattak, továbbá társadalmi-művészeti eseményeket szerveztek, különös tekintettel az ifjúság bevonására. A szaktudományos rendezvények sorában kiemelkedő jelentőségűek voltak a tudományos tanácskozások: január 29-én és 30-án, Szabó T. Attila születésének 110. évfordulójára emlékezve a szakosztály konferenciát szervezett (társzervező a Szabó T. Attila Nyelvi Intézet volt), amelyen több magyarországi és hazai neves nyelvész-kutató tartott előadást. A konferencia lezárásaként koszorúzásra kerül sor a Házsongárdi temetőben. A konferencia előadásai meg is jelentek az EME kiadásában Tamásné Szabó Csilla szerkesztésében. Március 8-án nyelvészeti vonatkozású, beavató jellegű előadást az EME kutatója, Tamásné Szabó Csilla tartott *Az Erdélyi Magyar Helynévtár kialakításának lehetőségei* címmel. Előadásának praktikus vonatkozásait megismételte március 11-én a BBTE Hungarológia doktoriskolája hallgatói számára. Január 7-én Henri de

Montety, a történettudomány doktora (Lyon, Budapest), kritikus (*Revue des deux mondes*) francia nyelvű előadást tartott *Outils proustiens d'analyse historique. Application aux relations franco-hongroises et franco-roumaines* (Prousti módszerek a történelemértelmezésben. Alkalmazás a francia–magyar és francia–román viszonyokra) címmel, a rendezvény társszervezője a BBTE világirodalom-komparatiztika szakja. A történettudomány iránt érdeklődőknek és azért is, hogy a szakma kolozsvári és nem kolozsvári intézményeiben munkálkodók jobban megismerjék egymás kutatási eredményeit, külön sorozatot szervezett a szakosztályban Hegyi Géza *Előadások Székelyföld településtörténetéről* címmel. Ennek keretében első előadóként Botár István régészt, a Csíki Székely Múzeum munkatársát (Csíkszereda) hívták meg, aki az utóbbi másfél évtized régészeti kutatásainak eredményeiről, a hajdani Csíkszék településhálózatának és egyházszerzetének kialakulásáról, a csíki székelyek megtelepedéséről, a vármegyei magyarok és székelyek, illetve a magánbirtokok és a közösségi tulajdon viszonyáról beszélt. A sorozat második előadója március 3-án László Keve régész volt, a Maros Megyei Múzeum munkatársa (Marosvásárhely), ő *Adatok Marosszék Árpád-kori település-történetéhez* címmel értekezett; az utóbbi évtized régészeti kutatásainak eredményei alapján értelmezte újra a hajdani Marosszék előtörténetéről, településhálózatának és egyházszerzetének kialakulásáról, a vármegyei előzményekről, a székelyek megtelepedéséről, a magánbirtokok és a közösségi tulajdon viszonyáról való korábbi ismereteket. A sorozat harmadik előadását Sófalvi András régész tartotta (Haáz Rezső Múzeum, Székelyudvarhely) *Udvarhelyszék településtörténete a középkorban* címmel; a hajdani Udvarhelyszék településhálózatának és egyházszerzetének kialakulására, a vármegyei előzményekre, a székelyek itteni megtelepedésének időpontjára és körülményeire vonatkozóan mutatott be új kutatási eredményeket március 8-án. A negyedik meghívott előadó Fehér János volt (művészettörténész, Sepsiszentgyörgy). *Háromszék és Erdővidék középkori településtörténetének kérdései* címmel tartott előadást, saját épületkutatásai és az általa feltárt levéltári anyag alapján tárgyalta Háromszék (azon belül elsősorban Erdővidék, illetve Orbaiszék) középkori közigazgatás- és településtörténetének problémás részleteit, számos új felvetést fogalmazva meg a helyi egyházszerzet kialakulása, a szabad székelyek és a vármegyei nemesség viszonya, a háromszéki mezővárosok helyzete kapcsán.

Szeptember 29-én Kurucz Györggyel, a Károli Gáspár Református Egyetem docensével könyves kultúráról, történetkutatásról, a Festetics család keszthelyi mindennapjairól Egyed Emese beszélgetett. November 10-én Bíró Csilla (OSZK Budapest) *Hésziodosz művei és a mitologikus hagyomány* címmel tartott előadást (meghívták a BBTE komparatiztika szakos hallgatói).

Az I. Szakosztály színháztudományi kutatócsoportja a BBTE Német Oktatási és Kutatási Intézetével (IDLFF) közösen szervezett színháztudományi napjai keretében a berlini Paul S. Ulrich ny. könyvtáros, a nyomtatott színháztörténeti források szakértője tartott előadásokat Kolozsváron: március 16-án *Theatre History, Theatre Historiography – And the Theatre?* címmel angol nyelven Bartha Katalin Ágnes moderálásával, március 17-én német nyelven *Theateralmanache, -journale, Souffleure und Theatergesetze* címmel, Tar Gabriella Nóra moderálásával.

Március 22-én kerekasztal-beszélgetést szerveztek *Kolozsvár női szemmel* címmel, meghívták: Horváth Anna, Kolozsvár alpolgármestere, Virág Erzsébet magyar szakos tanár, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége közép-erdélyi alelnöke, Szabó Lilla, a

Kolozsvári Magyar Napok szervezője, Györgyjakab Enikő színművésznő, a Shoshin színházi egyesület alapítója (moderátor: Egyed Emese). Június 20-án *Kutató pedagógusok* címmel tartottak beszélgetést Koncz Katalin pécsi pedagógussal, Polcz Alaine tanítványával.

A szakosztály június 27-i rendezvénye a *Fiatalkolozsvári kutatók bemutatkozása* címet kapta, amelyen Kemény Melinda (*Színjátszás Nagybányán, rekonstrukciós kísérlet – 1796–1860*); Boér Máté (*Kútfők és reformok – adalékok Kovásznai Sándor fordítói munkásságához*), illetőleg Csata Adél (*Égő lángban forog szívem – Dacia, Kolozsvár, 1972. Keletkezéstörténeti kontextus. Kapcsolattörténeti kérdések*) ismertette legújabb kutatásait Egyed Emese moderálásával.

Október 4-én Bodó Márta (Keresztény Szó, Kolozsvár) *Egy középkori együgyű asszony és az ő zenés látomásai* címmel tartott zenés, vetített képes előadást.

A Kriza János Néprajzi Társasággal évente *A kolozsvári (romániai magyar) néprajzkutatás története* címmel szervezett konferenciasorozat 2016-os rendezvényére október 21-én került sor *Tudománytörténeti hagyományok és örökség a kolozsvári (romániai magyar) néprajzkutatásban* címmel (25 előadással).

Az irodalomtudományt felolvasóestek is képviselték: Pomogáts Béla Széchenyi-díjas irodalomtörténész Lászlóffy Csaba költészetéről tartott előadást május 11-én (a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal közös szervezésben), 12-én pedig a BBTE Hungarológiai Doktoriiskolájával közös szervezésben *Az én Erdélyem* címmel értekezett.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 15. fóruma keretében szervezett szakosztályi konferenciasorozatban nyelvészet, irodalom, néprajz, színháztudomány tudományterületen *Kérdéssorozatok, kutatónemzedékek* címmel 17 előadás hangzott el (az ELTE, BBTE, Sapientia EMTE, az EME körébe tartozó kutatóktól), köztük hatot doktoranduszok tartottak. A történelem szekció előadásai változatos témákkal a magyar történelem minden korszakát átfogták. A jelentkezők nagy számára való tekintettel két párhuzamos panelben zajlottak a munkálatok. Az I. panel 11 előadása a tágabb értelemben vett Erdély középkori, kora újkori és újkori történetének változatos politikai, diplomatikai, gazdasági és társadalmi jellegű témáiba kalauzolta a hallgatóságot. A II. panel 12 előadása a Székelyföld és a székelység 19–20. századi politika-, gazdaság-, társadalom- és mentalitástörténetének olyan részkérdéseit tárgyalták, melyek nem vagy csak érintőlegesen kaptak helyet a nemrég megjelent *Székelyföld története* című háromkötetes monográfiában. Az előadásokat a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Történettudományi Szakosztályával közösen szervezett kerekasztal-beszélgetés követte, amelynek a résztvevői szintén e kutatások továbbvitelének a lehetőségeit boncolgatták. A résztvevők mind Erdély mind a mai Magyarország számos kutatóintézetét és kutatómühelyét képviselték, ezáltal lehetőség nyílt egy politikai határokon átfelül, közvetlen szakmai párbeszédre és egymás eredményeinek a behatóbb megismerésére. Egyúttal az intézmények közötti hivatalos, illetve az egyes kutatók közötti informálisabb, baráti viszonyok alakítására is lehetőség adódott. Az előadásokat a hallgatóság részéről is élénk érdeklődés követte, a résztvevők létszáma folyamatosan a félszáz fölött mozgott.

A Kolozsvári Magyar Napok keretében szervezett szakosztályi rendezvények: az EME Debüt-díjasainak első találkozója a díj alapításának 10. évfordulója alkalmából augusztus 18-án (a beszélgetést Keszeg Vilmos vezette), augusztus 19-én a kolozsvári magyar szakosok második nagytalálkozója (a BBTE Magyar Irodalomtudományi Intézetével közösen): elhangzott Dávid Gyula *Bánffy és Kós* című előadása.

A 2015-ös Debüt-díjra négy pályázatot nyújtottak be: Kovács Mihai: *Monoszló nb. Péter püspök társadalmi és politikai kapcsolatai* (tanulmány, Erdélyi Múzeum 2015, ajánlja Vekov Károly és Lupescu Makó Mária); Lakatos Artúr: két politika- és eszmetörténeti tanulmány, angolul (ajánlja Becker András, Southampton); Botházi Mária: *Átmenetek. A harmadik Korunk rendszerváltó tíz éve.* (KOMP-PRESS, 2015, ajánlja Cseke Péter); Bloss-Jáni Melinda: *A családi filmezés genealógiája. Erdélyi amatőr médiagyakorlatok a fotózástól az új mozgóképfajtáig.* (Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2015, ajánlja Keszeg Vilmos). A 2015-ös év Debüt-díjasa: Bloss-Jáni Melinda, a Sapientia EMTE adjunktusa.

Tisztségviselők: Egyed Emese elnök, Bartha Katalin Ágnes titkár.

2. A Természettudományi Szakosztály 2016. január 28-án tartotta meg évi közgyűlését, amikor választmányi tisztújításra is sor került. A közgyűlés egyhangúan megszavazta Wanek Ferenc választmányi tagságát, illetve új szakosztályi titkárt választott Karácsony János személyében.

A szakosztály évi tevékenységének alapját a havi tudományos előadások megtartása képezte, melyek témája változatos volt, és jelentős érdeklődést váltottak ki. A munkaterv, valamint utólagos kiegészítések szerint az alább felsorolt előadások hangzottak el: január 28-án Tompa Anna: *Egészségtudat és tudatos egészség* (DVD-vetítés), február 20-án az Agrártudományi Szakosztállal és az Erdélyi Kárpát Egyesülettel közösen szervezték meg az Emlékgűlés: 10 éve hunyt el Jablonovszki Elemér c. kiskonferenciát. Február 25-én Bende Attila: *Mit tud még a DNS*, március 31-én pedig Tamás István: *Modern képalkotó eszközök és eljárások a nukleáris orvos-gyógyászatban* előadás hangzott el. A szakosztály április 16-án az Agrártudományi Szakosztállal közösen szervezte meg az *Etnoökológiai tábor Kalotaszegen* (tanulmánykötet) bemutatóját. Az április 28-án megrendezésre került, igen nagy érdeklődésnek örvendő miniszimpóziumon (70 résztvevő): Csernobil – 30 év távlatából, Bartók Katalin, Kékedy-Nagy László, Mócsy Ildikó és Uray Zoltán tartottak előadásokat. Májusban két rendezvényre is sor került, 14-én a 130 éve született Bodor Kálmán-emléknapélyre, 26-án pedig Macalik Kunigunda és Bartók Katalin tartottak *Emlékezzünk az 50 éve elhunyt Nyárády Erazmus Gyulára* címmel előadást. Az év további részében Turai István (Simmelweis Egyetem, Budapest, *Csernobil öröksége a sugáregészségügyi szakember szemével*, jún. 30.), Wanek Ferenc (*Földtant oktató tanárok a kolozsvári Tudományegyetemen*, szept. 29.), illetve Uray Zoltán (*Az öregedésről*, okt. 27.) tartottak előadást. Az év utolsó rendezvényére december 10-én került sor, a szakosztály a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Földtani Szakbizottságával és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemmel közösen Pálfy Mór Emlékkonferenciát szervezett Bágyon.

A szakosztály tagjai a tudomány népszerűsítését célzó előadások szervezésében is tevékenyen részt vállaltak. Így több előadást, kerekasztal-beszélgetést szerveztek a Kolozsvári Magyar Napok keretén belül, ahol Kékedy-Nagy László, Bartók Katalin, Orbán Sándor és Muzsnay Csaba értekeztek (Az Agrártudományi Szakosztállal közösen rendezett előadások címe: *Környezetszennyezés és klímaváltozás, Klímaváltozás és biodiverzitás, A globális klímaváltozás és a mezőgazdasági termelés*, illetve *A párizsi klímacsúcs jelentősége. Remények és buktatók*).

A szakosztály tagjai előadásokat tartottak, tudományos dolgozatokat mutattak be felkérésre más rendezvényeken is meghívásos alapon, különböző rendezvényeket szerveztek.

Tudományos munkásságuk tükrö a szaklapokban, konferenciakötetekben megjelent dolgozatok, hazai és külföldi szakkönyvekben megírt fejezetek.

2017. január elején megjelentek az Acta Scientiarum Transylvanica, Chimica, 21–22/3 (2013–2014) és 23–24/3 (2015–2016) kötetei, illetve összeállt a Múzeumi Füzetek következő kémiaszámához szükséges anyag, amely tartalmazza az ETK '16 konferencia anyagát is. A szakosztály tagjai több rangos hazai és nemzetközi szaklapban megjelent tanulmányt jegyeztek (kiemeljük Bartók Katalin, Forrai Ferenc, Gombos Sándor, Kékedy-Nagy László, Kovács Zoltán, Lingvay József, Patkó Ferenc, Szakács Sándor, Szöcs Katalin, Venczel Márton, Veress Erzsébet és Wanek Ferenc kutatásait). Szerkesztői tevékenységet fejtettek ki Bartók Katalin, Kékedy-Nagy László és Wanek Ferenc, ez utóbbi pedig több szakmai kirándulást is szervezett és vezetett. A tagok több hazai és külföldi konferencián is részt vettek.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 15. fóruma keretében Silye Lóránd plenáris előadást tartott (*Földtörténeti változások a tengerekben*). Másnap került megrendezésre az Erdélyi Természettudományi Konferencia (ETK 15.). A rendezvényt a Természettudományi Szakosztály elnöksége szervezte és bonyolította le a kolozsvári Apáczai Csere János Líceum épületében (5 szekció, 37 dolgozat és 62 résztvevő). A plenáris előadásokat Papp Judit (*Egy élet a tudomány szolgálatában – In memoriam Kiss István: 90 éve született Kiss István biológus*) és Gyurkó István (könyvismertető Wilhelm Sándor: *A paduc*) tartották. A biológia-fizika, kémia szekcióban összesen 13 előadás hangzott el (hat a biológia, három a fizika, négy a kémia tárgyköréből), a környezettudományok szekcióban tizenegy szakdolgozatot mutattak be, a földtudományok szekcióban pedig öt előadás hangzott el. Egy különálló szekcióban a poszterek kaptak helyet, ahová összesen hat poszterrel jelentkeztek, ezek közül kettő kémia, három a környezettudományok, egy pedig a földtudományok tárgyköréből volt. Az előadások eredeti, saját tudományos kutatási eredményeken alapultak, döntő többségük interdiszciplináris kutatások eredménye, egy részük elméleti jellegű, konkrét gyakorlati alkalmazási lehetőségekkel, mások gyakorlati jellegűek voltak, illetve esettanulmányok. A szerzők túlnyomó része az Erdélyi Múzeum-Egyesületet képviselte, de jelen voltak a kolozsvári BBTE-t, a Sapientia EMTE-t, a bukaresti ICPE-CA kutatóintézetet képviselő előadók is. A résztvevők között 9 magyarországi kutató (a Debreceni Egyetem, budapesti ELTE és Szent István Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem és az MTA EK Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Intézet PhD-hallgatói és kutatói) is jelen volt. Május 3-án a MTA MTK EB (Budapest) Wanek Ferencnek többéves tudományos-társadalmi tevékenységének elismerésül Arany János-éremet adományozott.

Tisztségviselők: Kékedy-Nagy László elnök, Karácsony János titkár.

3. Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály az EME egyik legnépesebb szakosztálya, jelenleg 900 aktív tagja van, 2016-ban 73 újabb taggal bővült. A választmány az év folyamán négy alkalommal ült össze a felmerülő problémák megbeszélése és megoldása végett. A tagtársakkal a kapcsolattartás egyrészt az Orbán-Kis Károly választmányi tag által karbantartott szakosztályi honlapon (www.emegysz.ro), másrészt hírlevelek közvetítésével és egyéb kommunikációs csatornákon keresztül (Facebook) valósul meg.

A népes tagságnak köszönhetően a szakosztály több területi csoportban fejt ki tevékenységet, s több hasonló érdekeltségű intézménnyel közösen szervezi rendezvényeit, melyek közül kiemelt helyen szerepel a szatmárnémeti területi csoport Leiber Eleonóra vezetésével.

A területi csoportok rendezvényein, akárcsak az elmúlt években, más szervezetekkel társulva fejt ki érdemleges tevékenységet. Ilyenek a Hargita Megyei Orvostudományi Alapítvány (Székelyudvarhely), a Báthory István Alapítvány (Szilágysomlyó), a Magyar Egészségügyi Társaság. A szakosztály továbbra is arra buzdítja tagjait, hogy keressék a kapcsolatot a foglalkozásuknak megfelelő szakcsoporttal, illetve elfogadja és támogatja új szakcsoportok létesítését, azzal a feltétellel, hogy ezek megalakulásáról és tevékenységéről értesítsék írásban az EME–OGYSZ titkárságát. A szakosztály továbbra is kreditpontadó szervezetként akkreditált: az Orvosi Kamara 2016-ban a XXVI. Tudományos Ülésszakot és a XX. Erdélyi Orvosnapokat az EME–OGYSZ által szervezett országos rendezvényként, a XXIV. Báthory Napok XXIII. orvostovábbképzőjét pedig helyi rendezvényként ismerte el. A Fogorvosi Kamara 2016-ban a szakosztály minden rendezvényét elismerte.

A szakosztály fő tevékenysége a tudományos összejövetelek szervezése. Ezeknek egy része a szakosztályon belül működő szakcsoportok és területi csoportok szervezésében zajlik, szakmai-tudományos továbbképzők keretében. 2016. április 21–23. között került sor Marosvásárhelyen a XXVI. Tudományos Ülésszakra. A háromnapos rendezvény a Pályakezdő Orvosok Fórumával indított, ezt követte aztán a 14 szekcióban elhangzott 132 előadás. Az ülésszak záró momentumaként került sor az orvosi szakosztály díjainak átadására. A Lencsés György-díjat 2016-ban dr. Egyed Zsigmondnak, a dr. Kopp Elemér-pályadíjat pedig Tatár Tímea Krisztina gyógyszerésznek ítelték oda. A szakosztályi alelnök, dr. Sipos Emese által szervezett rendezvénynek összesen 547 résztvevője volt.

Március 18–19. között került megrendezésre a Pápai Páriz Ferenc Alapítvány és a Hargita Megyei Orvosi Kollégium közös szervezésében Székelyudvarhelyen a XXIII. családorvosi továbbképző konferencia. A Balla Árpád főorvos által szervezett rendezvényen 362 orvos és 157 szakdolgozó vett részt.

Szeptember végén (23–25.) zajlott Szilágysomlyón a XXIII. orvostovábbképző. A Báthory Napok keretén belül megrendezésre került nemzetközi orvoskonferencián „Egészséges életmód – derűs öregkor” témakörben 9 előadás hangzott el. A konferencia a Báthory István Alapítvány, a Magyar Egészségügyi Társaság (MET), illetve az EME Szilágysomlyói Csoportjának (kiemelnénk dr. Széman Péter gondos szervezői munkáját) égisze alatt zajlott.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozathoz kapcsolódott a november 4–5. között lezajlott XX. Erdélyi Orvosnapok (210 résztvevő), melyet a szakosztály a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal, a Hargita megyei Orvosi Kollégiummal és a csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórházzal közösen szervezett. A rendezvény helyszíne a csíkszeredai moziterem volt. A sikeres konferenciáért dr. Biró Lászlót, dr. Szakács Oszkár-Balázst, dr. Pelok Benedek Györgyöt és dr. Lőkös Barna-Csabát illeti dicséret.

Ugyancsak a tudomány napi rendezvények keretén belül került sor november 18-án a *110 év az orvostudomány, 140 év a tudományos ismeretterjesztés szolgálatában* interdiszciplináris konferenciára. Egyed Ákos akadémikus: Mikó Imre, az EME alapítójának tevékeny életéről, dr. Péter Mihály az EME–OGYSZ 110 éves tevékenységéről, dr. Mezei Tibor az Orvostudományi Értesítő 140 évéről, dr. Gyéresi Árpád pedig az EME–OGYSZ és a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság kiváló együttműködéséről értekezett. A rendezvényt dr. László János kutatóorvos Nature-ben megjelent cikkének történetéről szóló előadás (dr. Nagy Előd Ernő) zárta.

A szakosztály minden évben pályázatot ír ki orvosok, fogorvosok és gyógyszerészek kutatói tevékenységének és szakmai érvényesülésének segítésére. A 2016-os kutatási ösztöndíjra beérkezett pályázatokat a Választmány által kinevezett bizottság bírálta el. A nyertes pályázók Fogarasi Erzsébet és ifj. Szatmári Szabolcs voltak.

A szakosztály a Semmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Karával közösen pályázatot hirdetett meg a gyógyszerész/orvos kutatók/kutatócsoportok részére az erdélyi és a budapesti régió közti tudományos együttműködés fellendítése céljából, valamint egyetemi hallgatók részére a gyógyszerkutatásba, illetve a nagyműszeres gyógyszer tudományi technikákba való bekapcsolódás céljából. A két pályázaton összesen hat kutató/kutatócsoport pályázata részesült anyagi támogatásban (60 000 RON).

A tudományos üléseken való ingyenes részvételt lehetővé tevő pályázatra beérkező négy dolgozat közül a szaklektorok pozitív elbírálásában részesülőket az Orvostudományi Értesítő közölte.

A Csögör Lajos-díjat az egyetemi évet záró ballagáson, a Vártemplomban adták át az arra érdemes 4 diáknak (általános orvosi kar – Izsák Júlia, fogorvosi kar – Komporály Dénes, gyógyszerészeti kar – Benedek Brigitta, asszisztensképző – Pál Ildikó Izabella). Ez alkalommal került sor az első Dr. Formanek Gyula-emlékdíj átadására is, a pályázat nyertese Gál Réka gyógyszerészhallgató.

2016-ban Sipos Emese egyetemi tanárnak és Csedő Károly nyugalmazott egyetemi tanárnak Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetés adományozta. Péter H. Máriának A Magyar Orvostörténelmi Társaság tiszteletbeli tagja címet adományozta a Magyar Orvostörténelmi Társaság, ugyanőt Arany János-emlékéremmel tüntette ki az MTA MTK EB. Kun Imre Zoltán nyugalmazott egyetemi tanár és Veress Albert csíkszeredai osztályvezető, pszichiáter főorvos a Pápai Páriz Ferenc Alapítvány életműdíjában, Gáll Zsolt adjunktus a Pápai Páriz Ferenc Alapítvány fiatal kutató díjában részesültek.

A szakosztály szakmai eredményeit ismertető kiadványa, az Orvostudományi Értesítő 89. kötetének két száma jelent meg. További két különszám jelent meg, melyek a XXVI. Tudományos Ülésszakon és a XXIII. Tudományos Diákköri Konferencián elhangzott előadásokat tartalmazzák. A lap korszerűsítése, illetve szakmai színvonalának emelése érdekében létrehozott „Editorial Manager” program nagyban megkönnyítette a beérkezett cikkek gyors véleményezését, illetve a szerkesztőségi munka gyorsabb, áttekinthetőbb bonyolítását. A szerkesztőbizottság kiemelt feladatának tartja a lap nemzetközi adatbázisokba történő bejegyzését. Ennek feltétele a határidők pontos betartása, illetve a közlésre szánt tudományos cikkek következetes és igényes véleményezése. Külön köszönet illeti Mezei Tibor felelős szerkesztő, valamint a szaklektorok és korrektorok gyors és igényes munkáját, mely által a lap szakmai színvonalát emelik. A 89. kötet számainak nyomdaköltségét a Gedeon Richter Románia Rt. fedezte.

Tisztségviselők: Szabó Béla elnök, Sipos Emese, Szilágyi Tibor, Bódizs György alelnökök, Szatmári Szabolcs jegyző, Fülöp Ibolya megbízott titkár.

4. A Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály a 2016-os évben sokoldalú tevékenységet fejtett ki. Öt konferenciát szervezett, tizenegy előadást és két folyóirat-bemutatót tartott. A rendezvényeiken helyi és magyarországi szakemberek vettek részt.

A vidékfejlesztés jelenlegi helyzete és jövőbeli kilátások címmel vidék fejlesztési konferenciát szer veztek harmadik alkalommal május 12-én. A rendezvény célja a romániai vidék társadalmi, gazdasági problémáinak vizsgálata, valamint a 2014–2020-as vidék fejlesztési program nyújtotta lehetőségek és akadályok feltérképezése. Előadók: Lőrinczi Zoltán (megyei tanácsos, vidék fejlesztési pályázati szakember, OJFIR, Kolozsvár): *Videkfejlesztési pályázati tapasztalatok 2007–2013 és új lehetőségek 2014–2020*, Sebestyén Csaba (elnök, RMGE, Székelyudvarhely): *A vidéki középosztály kialakulásának esélyei és feltételei Romániában*, Sebestyén Katalin (az Erdélyi Gazda folyóirat főszerkesztője, Székelyudvarhely): *Az Erdélyi Gazda – másfél évszázad a vidékfejlesztés szolgálatában*, Vincze Mária (nyugal mazott egyetemi tanár, BBTE): *Gondolatok a vidékfejlesztésről. Elméleti és gyakorlati nézőpontok*, Nagy-Imecs Péter (Goodwill Consulting, operatív igazgató, pályázati szakértő): *Videkfejlesztési program 2014–2020 – mezőgazdasági és nem mezőgazdasági befektetések támogatása vállalkozások számára*, Kerekes Kinga (egyetemi docens, BBTE, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar) és munkatársai (Ábrahám Beáta, Kis Brigitta, Piräu Horátiu mesteris hallgatók): *Vidéki esélyegyenlőség? A képzést és foglalkoztatást befolyásoló tényezők összehasonlító elemzése Kolozs megyei falvakban*, Balla Emese (egyetemi adjunktus, Sapientia EMTE, Természettudományi és Művészeti Kar), Szócs Levente (néprajzkutató, múzeológus, Gyergyószentmiklós), Simon Eszter (egyetemi hallgató, Sapientia EMTE, Kolozsvár): *Videkfejlesztési támogatások a nyertes pályázatok szemszögéből*.

A konferenciát lapbemutatóval zárták. A Magyar Kisebbség folyóirat 2014/3–4-es számát (amely 2016-ban jelent meg, és vidékkel kapcsolatos kortárs kutatásokat és archív dokumentumokat tartalmaz) Kiss Dénes (egyetemi adjunktus, BBTE, Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet) és Szabó Árpád Töhötöm (egyetemi adjunktus, BBTE, Magyar Néprajz és Antropológia Intézet) mutatták be.

2016. április 22-én az Erdélyi Múzeum szerkesztősége, az EME Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztálya, a BBTE Magyar Filozófiai Intézete és a BBTE Filozófiai Doktori Iskolája közös rendezvényén Ilyés Szilárd-Zoltán és Veress Károly szerkesztők bemutatták az Erdélyi Múzeum tudományos folyóirat filozófiai lapszámait.

Az EME Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztálya és a Sapientia EMTE Jogtudományi Intézete közös szervezésében került sor 2016. május 6–7-én a *Jog az (erdélyi) irodalomban* című rendezvényre a Sapientia EMTE Tordai úti épületében.

A Szakosztály a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Földrajz Intézetével közösen harmadik alkalommal szervezte meg 2016. június 2–3-án az *Erdélyi Magyar Vendéglátás és Turizmus Konferenciát*. Ezzel fórumot kínált az összes vendéglátási és turisztikai kutatóműhelynek, hogy munkájuk eredményeit bemutassák. A rendezvény főszervezője Talpas János egyetemi adjunktus, a BBTE Földrajz Intézet munkatársa.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 15. fóruma keretében a szakosztály november 26-án *Kutatás és tehetséggondozás az erdélyi közgazdasági és gazdálkodástudományi felsőoktatás keretében* című konferenciát szervezett, ahol három előadás hangzott el: Szász Levente (egyetemi docens, BBTE, KGTK, Magyar Intézet): *Romániai magyar gazdaságtudományi kutatások 2001–2014 között: múltbeli trendek, jövőbeli kihívások*; Györfy Lehel (egyetemi docens, BBTE, KGTK, Magyar Intézet): *Tehetséggondozás az akadémiai és vállalati szféra együttműködésével. A Gazdasági Tanácsadó Klub vezetőképző szakkollégium koncepciója*;

Vincze Mária (nyugalmazott egyetemi tanár): *Tartalom és forma a közgazdasági kutatásokban*. Az előadásokat kérdések és hozzászólások követték.

A jogászok a Sapientia EMTE Jogtudományi Tanszékével együtt szervezték a tudomány-napi rendezvényüket. *A szellemi tulajdonjog új kihívásai a XXI. században* c. nemzetközi tudományos konferenciára november 4-én került sor. A konferencia munkálatai egy angol nyelvű plenáris, majd ezt követően egy-egy párhuzamos román és magyar nyelvű szekcióban zajlottak magyarországi és helyi (román és magyar) szakemberek részvételével. Az előadások az alábbi témákat ölelték fel: az információs társadalom hatása a szellemi tulajdon fejlődésére, a műemlékek és építészeti alkotások védelme, a szerzői jogok átruházásának adójogi szempontjai, avagy a zenei művek színpadi felhasználásának a problematikája és még sok más.

Az EME 4. szakosztálya 2016-ban is alapvető tevékenységének tekintette a rendszeres szakmai előadások tartásának megszervezését. 2016-ban tizenegy előadásra került sor, négy magyarországi és hat kolozsvári előadóval, valamint a GTK tagjaival. Az előadások látogatottsága 7–50 személy között ingadozott, nagyobb hallgatóság a magyarországi szakemberek előadásain jelent meg. Február 24-én Kerekes Kinga (és munkatársai: Ábrahám Beáta, Balázs Angéla, Kis Brigitta Ágota, Tódor Beáta, Pirău Horațiu) *Ki marad falun? A vidéki fiatalok pályaválasztási döntései és ezek hatása a falvak fejlődésére* című előadása hangzott el. Március 9-én Poór József (egyetemi tanár, Szent István Egyetem, Gödöllő, a Humán Szakemberek Országos Szövetségének elnöke) *Élet a multik árnyékában. A nemzetköziesedés és globalizáció hatása a kelet-közép-európai országok társadalmi-gazdasági viszonyaira* címmel tartott előadást. Săplăcan Zsuzsa (BBTE, adjunktus), Alt Mónika-Anetta (BBTE, docens), Berács József (BBTE és Kecskeméti Főiskola, egyetemi tanár) *Információközlés és a társadalmilag felelős hiteltermék reklámok – Románia és Magyarország esete* c. előadására március 16-án került sor. Áprilisban két előadást tartottak, 13-án *A vállalkozói tevékenység Romániában* címmel Dézsi-Benyovszki Annamária (BBTE, docens), 27-én *Munkaerőpiaci helyzet és politikai mobilizáció erdélyi roma közösségekben* címmel Kiss Tamás (szociológus, a kolozsvári Kisebbségkutató Intézet tudományos munkatársa).

Május 11-én Heidrich Balázs (Budapesti Gazdasági Egyetem, egyetemi docens) *Veszélyben a családi ékszer! A családi vállalkozások vezetésátadásának magyar, lengyel és brit tapasztalatairól az INSIST projekt tükrében* címmel tartott előadást. Október 12-én Székely Imre (egyetemi tanársegéd, BBTE) *A romániai árak konvergenciája az Európai Unió árszínvonalá felé* című előadását hallgathatták meg az érdeklődők.

Október 26-án a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézetének keretében működő Gazdasági Tanácsadó Klub hallgatóinak (Éltes Rita, Géger Gyopár, Deák Péter és Szabó Norbert) előadására került sor *Az ingatlanpiac bemutatása* címmel.

November 3-án Bélyácz Iván (az MTA tagja, a Pécsi TE Közgazdasági Karának profeszszora) volt a szakosztály meghívottja, akinek *Az alacsony kamatok ellenére miért nem nőnek a real beruházások, és miért lassú a növekedés?* című előadása hangzott el.

November 23-i meghívott előadó Görög Mihály (egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem), előadásának címe: *A szervezetek projektvezetési felkészültsége*.

December 7-én Somai József (Wekerle-díjas közgazdász) tartott előadást *Emlékezés erdélyi nagyjainkra (Wesselényi Miklós, Szerényi József)* címmel.

A szakosztály jövőbeni céljai: behatóbban foglalkozni oktatási és kutatási kérdésekkel, interdiszciplináris kerekasztal-beszélgetéseket szervezni aktuális világgazdasági és hazai témákról,

hatékonyabban együttműködni más EME-szakosztályokkal és más szakmabeli intézményekkel, és szélesebb körű hallgatóságot (főleg fiatalok, diákok) bevonni a szakosztály rendezvényeire.

Tisztségviselők: elnök Vincze Mária, alelnökök: Balla Emese, Kiss Dénes, Kokoly Zsolt.

5. A Műszaki Tudományok Szakosztálya keretében a 2016-os évben gazdag, változatos programokra került sor, mindezekkel követve a szakosztály céljait: a szakember-utánpótlás, -nevelés, a fiatal kutatók szakmai előrehaladásának a támogatása, a magyar műszaki nyelv ápolása, művelése, valamint a műszaki értelmiség összefogása. Ennek jegyében a szakosztály tudományos üléseket és tudomány-népszerűsítő előadásokat, szakmai táborot szervezett, s tudományos tevékenységek, kutatások működését segítette. Munkássága eredményeit a kiadványsorozataiban tette közzé, s az EDA-ban terjesztette.

Január 16-án tartotta a szakosztály évi rendes közgyűlését és véglegesítette az évi programtervezetét. Január 27-én, illetve február 23-án folytatódott a Meeting – Erdélyi Magyar Építőmérnök Társaság szervezésében a kerekasztal-megbeszélések, melynek szakosztályunk partnere.

2016. március 17–18. között immár huszonegyedik alkalommal rendezte meg a szakosztály a Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszakát. A konferencia partnere a Sapientia EMTE volt, fővédnöke Lovász László, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, védnöke: Gyulai József, a Novofer Alapítvány kuratóriumának elnöke.

A megnyitón Bitay Enikő, Gyenge Csaba és Máté Márton szólaltak fel a szervező intézmények nevében, majd a meghívott intézmények képviselői: Gyulai József, Danyi József, Csizmadia Béla és Rajnai Zoltán. A rendezvényen a Magyar Köztársaság Kolozsvári Konzulátusát Békefi Annamária konzul képviselte, aki a megnyitón rövid beszédet tartott.

Ezt követően négy plenáris előadás hangzott el, négy intézmény képviseletében, neves kutatók, tapasztalt oktatók meghívásával. Gyulai József akadémikus, professor emeritus, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Villamosmérnöki és Informatikai Kar, Elektronikus Eszközök Tanszék: *Ha most kezdeném...*; M. Csizmadia Béla egyetemi tanár, Szent István Egyetem, Gépészmérnöki Kar, Mechanika Tanszék, Gödöllő: *A kísérletek tervezésének módszerei*; Rajnai Zoltán egyetemi tanár, az Óbudai Egyetem, Bánki Donát Gépész- és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar dékánja, Budapest: *Gyakorlatorientált képzés a műszaki felsőoktatásban*; Kelemen András egyetemi adjunktus, a Sapientia EMTE, Műszaki és Humántudományok Kar dékánja, Marosvásárhely: Új anyagok és irányzatok a teljesítményelektronikában címmel tartottak előadást.

Ötödik alkalommal adták át a Maros Dezső-díjat, melynek célja a romániai magyar ifjú műszaki szakemberek kutatásának támogatása, elismerése további kutatásra való ösztönzése. Ezúttal Fekete Albert-Zsombor villamosmérnök, doktorandusz vehette át a díjat (a laudációt Kelemen András dékán, javaslattevő olvasta fel). A díjátadási ünnepségen, akárcsak az előző években, részt vett Maros Dezső akadémikus özvegye, Albert Annamária művésznő, a Kolozsvári Magyar Opera örökös tagja, aki azóta sajnos már elhunyt.

Az ünnepi megnyitót kiskoncert zárta. Felléptek: Hary Judit, a Kolozsvári Állami Magyar Opera magánénekes, Laczkó Vass Róbert, a Kolozsvári Állami Magyar Színház művésze, zongorán kísérte őket Nagy Gergő, a Kolozsvári Állami Magyar Opera korrepetitora.

Délután kilencvennyolc előadás hangzott el nyolc szekcióban. Az előadásokat tartalmazó programfüzet itt olvasható: <http://eda.eme.ro/handle/10598/29009>.

A rendezvényen elég nagy számban képviseltették magukat a többszerzős, csoportos kutatások, ezáltal a konferenciakiadvány, mely a *Műszaki Tudományos Közlemények* sorozatban jelent meg. Összesen 176 szerző 102 írását tartalmazza, felölelve valamennyi műszaki szakterületet (gépészet, robotika, anyagtudományok, biztonság tudomány, informatika, energetika, járműipar, építészet, agrártudomány stb.), a műszaki oktatás és az interdiszciplináris kutatás eredményeivel is kiegészülve összesen 19 egyetemről, 13 kutatóintézetből, s 10 az iparból. A kötet és a tanulmányok külön-külön is elérhetők online módon az Erdélyi digitális adattárban: <http://hdl.handle.net/10598/29009>. A konferenciáról az Erdélyi Magyar Televízió is tudósított, a rövid beszámoló *Műszaki szakemberek fóruma* címmel itt látható: https://www.youtube.com/watch?v=VyJ6nQv4_-I.

Rendezvényünknek partnere volt a K Plusz tehetség gondozási keretprogram, amelynek legfontosabb célkitűzése a Kolozsváron és vonzáskörzetében élő tehetséges fiatalok felkutatása és támogatása, képességeik, készségeik és kompetenciáik fejlesztése, kapcsolatrendszerük erősítése. A program koordinátora Kisgyörgy Réka, a KMDSZ alelnöke képviselte a társszervezetet. Ezúton köszönjük a szíves támogatásukat.

A konferencia másodnapján, március 18-án az erdélyi barangolás program keretében a résztvevők szakmai kiránduláson vettek részt (melynek fontosabb helyszínei: Óraljaboldogfalva, Csernakeresztúr, Vajdahunyad, Nagyenyed), programfelelős Talpas János volt.

Május 9-én szerelték fel a ploiești-i felújított és korszerűsített Óramúzeum bejáratához azt a meridionális napórát, amelyet Márton László tagtársunk tervezett, és nagy érdeklődés övezi a múzeumlátogatók körében.

Június 10-én negyedik alkalommal került sor a *Magyar műszakis ballagásra* a Kolozsvári Műszakis Klub (KMK) és a szakosztály szervezésében. A frissen végzett kolozsvári műszakis kollégákat Bitay Enikő szakosztályi elnök, Rész Konrád, a KMDSZ elnöke, Gobesz Zsongor, a KME docense, valamint Kiss Ádám, a KMK elnöke üdvözölte. A ballagó diákoknak emléklapot, könyvet s virágot adtak át a szervezők, majd ünnepi műsorként André Ferenc költő slammer *Klórosvár* című saját költeményét mutatta be.

Július 5-én a magyarygyerőmonostori református templomban Márton László szakosztályi alelnök irányításával felszerelték a felújított toronyórát, amely üzemképes lett, s az ütőmodul is jól működik. Így megmentették a 18. században Nagyváradon készült kovácsoltvas órát, mely ezáltal turisztikai látványosság is egyben.

A Műszaki Tudományok Szakosztálya augusztus 16-án és 17-én, a Kolozsvári Magyar Napok keretében folytatta a *Kolozsvár ipartörténete* című, a már említett előadásorozatot. A két rendezvény, melyeknek jeligeje: „*Hozz magaddal egy emléktárgyat!*”, egyben találkozó az egykori alkalmazottakkal, s emléktárgyak gyűjtésére is lehetőség. A nagy érdeklődésnek örvendő rendezvények egyikéről a kolozsvári rádió *A kolozsvári nyomdászat évszázadai. Beszélgetés Hoch Sándorral* címmel rövid összefoglaló beszélgetést tett közzé, mely itt érhető el: <http://kolozsvariradio.ro/2016/11/16/setater-a-kolozsvari-nyomdaszat-evszazadai-beszelgetes-hoch-sandorral/>

A szakosztály augusztus 25–28. között tizenötödik alkalommal szervezte meg a technikatörténeti alkotótábort. Ez alkalommal Magyarvista és környéke volt a terepmunkák helyszíne. A 12 fős csapat első ízben végzett helyszíni terepszemléljén a felmérni kívánt objektumokat vette számba, s dolgozta ki az elkövetkező időszak célirányú munkálatait. Ugyanakkor konkrét méréseket is végeztek, a református templom harangjait mérték fel, a kőfaragó műhelyeket tekintették át, s a környéket bejárva az egykori kőbányatelepeket is felkutatták. Mint

mindig, olyan objektumok műszaki mérésére összpontosítottak, melyeket eddig nem nagyon tanulmányoztak. A tábor szakemberei között a Kolozsvári Műszaki Egyetem, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem, a Sapientia EMTE és Széchenyi István Egyetem oktatói voltak. Az interdiszciplináris kutatáshoz szükséges szakmai tudás érdekében különböző szakterületeket képviselő résztvevőket szólítottak meg, így volt köztük gépész, anyagtechnológus, bölcsész, turisztikai szakértő, építész, közgazdász. A táborban megkezdett munkálatok az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya keretei között tovább folytatódnak, időközben elkezdődött a forrásdokumentumok gyűjtése. A továbbiakban kisebb (szak)csoportokban, diákok bevonásával folytatódnak a felmérések konkrét munkálatai. Ezúton köszönjük a Communitas Alapítvány anyagi támogatását, mely hozzájárult a tábor sikeréhez.

2016. november 3–4. között az *Idő és az Ember konferencián* (XVIII. Simpozion Național Timpul și Omul) Márton László tagtársunk plenáris előadást tartott román nyelven az elfekvő és leromlott toronyórák hasznosításáról *Întreținerea, recondiționarea și punerea în valoare prin turismul organizat a orologiilor. Studiu de caz* címmel. Immár kilencedik alkalommal vett részt, terjesztve az EME MTSZ technikátörténeti kutatásainak eredményeit. Ugyanakkor a ploiești-i Óramúzeum (Muzeul Ceasului Nicolae Simache) többéves tudományos tevékenysége, szakmaisága, illetve az intézménnyel való közreműködése elismerésé-ként oklevéllel jutalmazta.

A szakosztály a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében tartotta meg a XVII. Műszaki Tudományos Ülészakot a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karral közös szervezésben. A rendezvényen nyolc egyetemről, négy kutatóintézetből s három ipari jellegű intézményből összesen negyvenegy szerző tizenkilenc előadása került bemutatásra. A Sapientia EMTE egykori kiváló mérnökhallgatói, immár mérnökutatókként, előadással vettek részt a fórumon, saját kutatásaikat bemutatva. A konferencia előadásainak programfüzete itt olvasható: <http://eda.eme.ro/handle/10598/29746>.

Az előadások írott változatai a Műszaki Tudományos Közlemények sorozatban jelennek meg, illetve online módon is elérhetők lesznek az EDA-ban.

A rendezvényen adták át a szakosztály kitüntetését, a Jenei Dezső-emléklapot, melyet ezúttal András József és Kovács József, a petrozsényi egyetem professzorai vehettek át az erdélyi magyar műszaki tudományosság fejlesztésében és ápolásában kifejtett kiemelkedő munkásságuk elismeréséül.

A 2016-os évben öt új kötetet jelent meg a szakosztály gondozásában s támogatásában. A Műszaki Tudományos Közlemények sorozatban: MTK 4. *XVI. Műszaki Tudományos Ülészak. The XVI-th International Conference of Technical Sciences*. Konferenciakötet (szerk. Bitay Enikő, Máté Márton); MTK 5. *XXI. Fialat Műszakiak Tudományos Ülészaka. Proceedings of the XXIth International Scientific Conference of Young Engineers*. Konferenciakötet (szerk. Bitay Enikő). Ugyanakkor megjelent a Tudomány- és Technikátörténeti Füzetek sorozat 9. Bitay Enikő: *Debreczeni Márton, az „egyetlen” erdélyi bányász műszaki öröksége* és 10. Jancsó Árpád: *Műtárgyak a Jaszenova–Oravica–Aninavasútvonalon* kötete, valamint a Műszaki Tudományos Füzetek sorozat 12. kötete: Máté Márton: *Hengeres fogaskerekek gyártószerszámai*.

A kötetek szakmaiságában nagy szerepük volt a lektoroknak (külön kiemelve a monográfiai lektorait: Debreczeni-Droppán Béla, Tóth László, Hollanda Dénes, NagyGyörgy Tamás) és Kerekes György olvasószerkesztőnek.

A szakosztály a 2016-os évben is együttműködött más intézményekkel, folytatódta a közös kutatások a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemmel, a Babeş–Bolyai Tudományegyetemmel, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel, valamint az Óbudai Egyetemmel, melyek eredményei különböző fórumokon hangzottak el és jelentek meg társszerzőségben kiadványokban. Tovább folytatódta a szakosztály keretei között zajló műszaki és interdiszciplináris archeometallurgiai, tudomány- és technikatörténeti kutatások, valamint az ipartörténeti emlékek gyűjtése is. Jelentősebb kutatási témák 2016-ban, melyek eredményeiről előadásokban, közleményekben számoltak be a kutatók: *Moduláris mechanizmus dinamikai modellezése; A Limes Dacicus Orientalis Maros megyei szakaszán feltárt vassalakminták közzétani és geokémiai vizsgálatai; Technikatörténeti kutatások a Borsapatak völgyében (harangok és toronyórák: Borsa, Kide, Ördögkeresztúr); Régi toronyórák vizsgálata és felújítása.*

A 2016. év folyamán Orbán Katalin önkéntes tagtársunk segítette a digitális adattár ipartörténeti tárának adatbevitelét.

A szakosztály vezetősége: Bitay Enikő elnök, Márton László és Máté Márton alelnökök, Szilágyi Júlia titkár.

6. A Matematikai és Informatikai Szakosztály a hagyományokhoz híven 2016-ban is konferenciák, tudományos ülésszakok, előadások, továbbképzők és szakmai versenyek szervezéséhez járult hozzá. Ennek érdekében együttműködtek a BBTE és a Sapientia EMTE oktatóival, a Farkas Gyula és a Mitis Egyesületekkel, a Matlap közösségével, a Radó Ferenc Matematikaművelő Társasággal, valamint a KAB Matematika, Informatika, Fizika és Csillagászati Szakbizottságával.

A szakosztály tagjai részt vettek az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya által rendezett *Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszakán* is, melyen a műszaki tudományokhoz kapcsolódó kutatási eredményeiket mutatták be.

A szakosztály legfontosabb rendezvénye ebben az évben is A Magyar Tudomány Napja Erdélyben fórum keretében szervezett konferencia volt, melyre Kolozsváron, november 18–20. között került sor. A 7. Matematika és Informatika Alkalmazásokkal Konferencia megnyitóján Kolumbán József tartott plenáris előadást *Háromváltozós egyensúlyfeladatok* címmel, majd ezt követően matematikatörténeti előadásokra került sor. Másnap Páles Zsolt *Hardy-típusú egyenlőtlenségek éles konstanssal* című előadásával folytatódott a plenáris előadások sora. Majd Zsók Viktória a funkcionális programozás segítségével megvalósítható modellezés rejtjelmeibe vezetett be. *Végül* a szekciót Bencze Mihálynak a romániai matematika tanítására vonatkozó előadása zárta. Ezt követően három párhuzamos szekcióban folytatódott a rendezvény matematika-, informatika- és didaktika-előadásokkal. A szombati nap záróeseményeként került sor a Farkas Gyula-emlékérem átadási ünnepségére. A díjat minden évben a Farkas Gyula Egyesület a Matematikáért és Informatikáért ajánlja fel, olyan matematikavagy informatikatanároknak, akik tanári pályájuk során jelentős mértékben hozzájárultak a matematikai és informatikai ismeretek terjesztéséhez, és tevékenyen részt vettek a tehetséggondozásban. Az idén Kovács Lajos, a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium matematikatanára, Nemes András, a temesvári Bartók Béla Elméleti Liceum matematikatanára, valamint Demeter István-Hunor, a csikszeredai Márton Áron Főgimnázium informatikatanára részesült a díjban. A díjazottak laudációját összeállította és felolvasta András Szilárd és Darvay Zsolt.

Az idén megszervezett konferenciának egyik sajátossága az volt, hogy november 20-án, Bolyai Farkas halálának 160. évfordulóján zárult. Ebből az alkalomból Egyed Emese „... *akkor szabadon fogom választani pályámat*” *Bolyai Farkas tézise drámában* címmel tartott előadást, majd ezt követően Szenkovits Ferenc *In memoriam Bolyai Farkas* című előadására került sor. Végezetül a résztvevők koszorút helyeztek el Bolyai János szobránál. A konferencián összesen 24 előadás hangzott el, és több mint 80 személy vett részt.

Tisztségviselők: Robu Judit elnök, Makó Zoltán alelnök, Darvas Zsolt titkár.

7. Az Agrártudományi Szakosztály a 2016. évben is ragaszkodott a meghirdetett rendezvényei megvalósításához. Az év eleji immár hagyományos beszámoló volt az első programjuk. Január 15-én Csávossy Györgyre emlékeztek, a rendezvényt Györfi Jenő nagyenyedi borász (Csávossy tanítványa) és Varga Gergő torockószentgyörgyi sajtimester termékeivel színesítették. Február 20-án a tíz éve elhunyt Jablonowski Elemérré, a kolozsvári botanikus kert volt főkertészére, természetfotósra emlékeztek. Marosvásárhelyen a *Mezőgazdasági támogatások rendszere és a 2014–2020-as időszakra vonatkozó pályázati lehetőségek Romániában* címmel tartottak előadást. Március hónap első szombatján tartották a nyáradszeredai kertésznapokat, a már szintén hagyományossá vált rendezvény társzervezője a SZIE KTK NyT. Március 25-én a Természettudományi Szakosztállal közös rendezvényen T. Veress Éva ismertette Bodor Kálmán gyógynövénytudományi munkásságát. Április 16-án ismét a Természettudományi Szakosztállal közös rendezvényre került sor, ahol Bartók Katalin ismertette az *Etnoökológiai kutatótábor Kalotaszegen* c. frissen megjelent kötetet, valamint Farkas Zoltán a hazai falukutatás kezdeteiről, Pozsony Ferenc pedig dr. Kós Károly néprajzkutatóról emlékezett. Marosvásárhelyen *A növényvédőszer-vizsgálat jelenlegi helyzete Romániában* címmel Nagy Szilveszter tartott előadást. Június 20-án a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár 120 éves fennállásának alkalmából, meghívásának eleget téve, Lázár László mutatta be az EME Agrártudományi Szakosztályának munkáját, törekvéseit.

Július elején a Sapientia Kertészmérnöki Tanszékének kísérleti telepén szabadföldi kísérlet bemutatására került sor *A talajtakarás komplex hatása talaj-növény rendszerben* címmel. Augusztusban a Kolozsvári Magyar Napok alkalmával a Természettudományi Szakosztállal közösen szerveztek előadás-sorozatot a klímaváltozásról. A szakosztály részéről Orbán Sándor *A globális klímaváltozás és a mezőgazdasági termelés* címmel tartott előadást, Lázár László pedig a modern gépesítésről értekezett. Szeptember 4-én Mezőkövesden, a gépésznapokon Lázár László Rajka Péter (210 éve született, 140 éve halt meg) mezőgépezés munkásságát elevenítette fel. A Sapientia EMTE Kertészmérnöki Tanszéke az EME Agrártudományi Szakosztálya, illetve a támogató cégek (Caussade Semences, DuPont Pioneer, KWS, Maisadur Semences, Marton Genetics, Monsanto és Alcedo) közreműködésével szeptember 29-én egy szakmai rendezvény keretén belül kukoricahibridek bemutatására került sor. November 19-én A Magyar Tudomány Napja Erdélyben fórum keretében tartott szakosztályi rendezvény társszervezői a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karának Kertészmérnöki Tanszéke, a Sepsiszentgyörgyi Agrármérnöki Szak, az Illyefalvi LÁM Alapítvány. A konferenciát Sepsiszentgyörgyön tartották. A rendezvénynek mottója volt „házhoz vinni a tudományt”. Ezúttal a vándorgyűlés-jellegű tudományos ülészak Háromszék térségét karolta fel. Mindez nem véletlen, hiszen itt valósult meg a Sapientia EMTE legújabb fejlesztése, a

Sepsiszentgyörgyi Tanulmányi Központ, amelyben a felsőfokú agrármérnökképzés folyik. Rendezvényünkkel igyekeztünk hozzájárulni a térség termőhelyi adottságainak észszerű kihasználásához az agrárium fenntartható fejlődésének biztosítása érdekében.

Tisztségviselők: Farkas Zoltán elnök, Nyárádi Imre István alelnök, Lázár László titkár.

Ifjúsági szakcsoportjaink

Intézményünk 2016-ban is támogatta, felkarolta az utánpótlást biztosító, a kutatási munkára ösztönző ifjúsági szakcsoportok tevékenységét.

A **Kolozsvári Magyar Történészhallgatók Egyesülete (KoMaTE)** a 2016–2017-es tanév első félévében több fontosabb rendezvényt szervezett vagy vett részt ezeken. A 2016-os évet egyik fontos és ikonikus eseményünkkel, tavaszi táborral indították Bogártelkén. A háromnapos rendezvényen egyetemi oktatók és tapasztaltabb diákok tartottak előadásokat. A csapatépítő rendezvény nagy sikernek örvendett. Október hónap végén (okt. 21–23.) a BBTE Történelem Karára beiratkozott elsőévesek számára szerveztek táborot a Torda melletti Szind községben. A tábor ideje alatt ismerkedésre, csapatépítő játékokra került sor.

Ugyanakkor ebben az évben szakkörök is jelentősen bővültek: mint például a Középkor Szakkör vagy a 2016-ban újra indult Jelenkor Szakkör, melyet a Nemzetközi Kapcsolatok keretei között szerveztek meg. A szakkörök a diákok továbbképzését szolgálják kötetlenebb keretek között. A szakkörök rendezvényein, melyekhez az EME biztosított termet, érdekes előadásokra, filmvetítésekre került sor, továbbá egy kisebb, informatív jellegű továbbképzésre is, melyen az államvizsga-dolgozat és pályázatírás módszereit sajátíthatták el az érdeklődők. Ezek a rendezvények nemcsak a közösségépítést szolgálják, hanem a frissen Kolozsvárra érkezett diákok integrálódását is segítik.

Évi rendes tisztújító közgyűlést is tartottak, ahol elnöknek Belényesi Hunort, alelnöknek Orbán Tamást és Telegdi Imrét, jegyző/titkárnak pedig Molnár Beátát választották meg. Az új elnökség vezetésével és a Kolozsvári Műszakis Klubbal karöltve december 12-én táncházat szerveztek, melynek helyszíne a Heltai Folk Kocsma volt. Decemberben a román diákszervezetekkel közösen tartottak karácsonyi ünnepséget a BBTE Magyar Történelmi Intézetének udvarán.

A **GEKKO** (Geológus Egyetemisták Kolozsvári Kutató Osztálya) egy sikeres évet zárt 2016-ban. A két legfontosabb rendezvényük a Kárpát-medencei Összegytemi Terepgyakorlat és a GEKKO tábor volt. A tágabb értelemben vett hazai magyar egyetemek földtudományi diákjait célzó VI. Kárpát-medencei Összegytemi Terepgyakorlatot 2016-ban szervezték először Magyarország határain kívül, és ezt az úttörő feladatot a GEKKO vállalta magára. A korábbi szokástól eltérően az első alkalommal egy teljes hétig tartó tábor szálláshelye Torockón volt, ahonnan csillagtúraszerűen járták be az Erdélyi-szigethegység keleti részét, illetve az Erdélyi-medence nyugati részét. A terepgyakorlatnak 25 résztvevője volt: 10 erdélyi és 15 magyarországi. A felkért helyi terepvezetők (Wanek Ferenc, Márton István, Kövecsi Szabolcs) ismertették a résztvevőkkel az Erdélyi-szigethegység metamorf aljzatának kőzettanát és keletkezéstörténetét, a Szigethegység neogén vulkanizmusát és érteletanait, Kolozsvár környékének paleogén rétegtanát, az Erdélyi-medence nyugati részének neogén rétegtanát, illetve az érintett útvonalak történelmi és kulturális látnivalóit. A rendezvénnyel nemcsak a korábbi öt terepgyakorlat színvonalát sikerült tartani, hanem a

visszatérő résztvevők visszajelzéséből tudjuk, hogy az eddigi egyik legsikeresebb terepgyakorlatot szerveztük meg Erdélyben mind szakmai, mind közösségi élmény szintjén. 2016 másik fő rendezvénye az immár hagyományos nyári GEKKO tábor volt, amit a gyergyói Orotván tartottak a ditrói polgármesteri hivatal szíves segítségével. A sátoros jellegű ötnapos táborban tíz geológus egyetemista vett részt, és a helyszín földtanából adódóan a szakirodalomban is világszinten értékesnek jegyzett Ditrói Alkáli Masszívumra összpontosítottak. A résztvevők ásványtani és kőzettani ritkaságokat gyűjtöttek az Orotva környéki meddőhányókból, mesterséges és természetes feltárásokból a rövidebb és hosszabb túrák alatt. A hely bonyolult földtani mozaikosságában és keletkezéstörténetében Jakab Gyula helyi geológus volt nagy segítségükre. A szakmai többszínűséget biztosítandó, egy nap ellátogattak a közelben lévő tekerőpataki Sűgő-barlanghoz is, ahol a barlang gondnokai, a helyi barlangászok mutatták be a mészkőben keletkezett cseppkővilágot. A két táboron kívül a GEKKO tagjai részt vettek és szervezési feladatokban besegítettek a Székelyföldi Geológus Találkozón, a Bányász-, Kohász-, Földtani Konferencián és a Pálffy Mór Emlékkonferencián. Megtartották a hagyományos mikulásozást is, valamint a frissen felvételizetteknek gólyatábort szerveztek Szinden. A GEKKO-val kapcsolatos információk, programok elérhetők a *Geológusképzés magyar nyelven*, *BBTE*, *Kolozsvár* Facebook-oldalon ([facebook.com/foldtan](https://www.facebook.com/foldtan)). A GEKKO vezetőségi tagjai: Lengyel Hunor elnök, András Kinga alelnök, Baumgartner Tamás titkár.

Fiókegyesületeink

A fiókegyesületek fontos pillérei az EME-nek, hiszen tudományos tevékenységük kiterjed olyan vidékekre is, ahol nagy szükség van a tudományos élet fellendítésére, fenntartására.

Az **EME gyergyószentmiklósi fiókegyesülete** 2016-ban hat könyvbemutatót és két nemzetközi történetészkonferenciát szervezett, melyek élénk érdeklődésnek örvendtek mind a szakemberek, mind a laikus hallgatóság részéről. Május 20-án került sor az Országos Magyar Párttal foglalkozó emlékkonferenciára. Az előadások a 90 éve Gyergyószentmiklóson szervezett nagygyűlés emléke előtt tisztelgettek. Az előadások gróf Bethlen György pártelnök és a szintén 1926-ban Gyárfás Elemér vezetése alatt megszervezett első közgazdász-értekezletre is kitértek. *A konferencián hazai és külföldi szaktekintélyek elemezték a két világháború közötti romániai magyarság politikai és közéleti szerepvállalását. A történetészkonferencián előadtak: Bárdi Nándor (MTA, Budapest), Csucsuja István, Fodor János és Tóth Szilárd (BBTE, Kolozsvár), Tóth-Bartos András (Sepsiszentgyörgy), illetve a fiókegyesület elnöke, Garda Dezső. Az estet egy kerekasztal-értekezlet zárta, melyen a résztvevők napjaink politikai pártjai és a korabeli Országos Magyar Párt lehetőségeit hasonlították össze.*

A gyergyószentmiklósi fiókszervezet november 4–5. között újabb nemzetközi történetészkonferenciát szervezett, mely révén bekapcsolódott az EME által a Magyar Tudomány Napja tiszteletére szervezett rendezvénysorozatba. *Az 1916-os évi katonai betörés és Székelyföld* című konferencián történészek és hadtörténészek ismertették az 1916-os hadtörténeti és társadalompolitikai eseményeket. A hadtörténészek közül Pollmann Ferenc és Krámi Mihály (Budapest, Hadtörténeti Intézet), Berekméri Árpád József (Marosvásárhely), Koszta István (Csíkszereda) és Laczkó Endre (Gyergyóremete) előadásai a katonai eseményeket, míg a történészeké (Pál-Antal Sándor, Veres Emese, Daczó Katalin és Garda Dezső) a székelyföldi

lakosok társadalmi és anyagi megpróbáltatásaira mutattak rá, különös tekintettel a román katonai támadással kapcsolatos pusztításokra.

A fiókegyesület ezenkívül több, 2016-ban a csíkszeredai Státus Kiadónál megjelent kötetet ismertetett. Demeter Csanád: *Kultúrkombinát*, Gál Enikő: *A KMÉM (Katolikus Magyar Értelmiségi Mozgalom) 50 éve*, Sárosi Blága Ágnes: *Projektek, helyek, innovációk*, Bíró Zoltán–Bodó Julianna: *Internet, iskola, anyanyelv*, Daczó Katalin: *Vezényszó nélkül is haptákba állt a század. Emlékképek a Nagy Háborúból*. Az év során bemutatásra került a fiókegyesületi elnök, Garda Dezső legújabb kötete (*Gyergyó az 1916-os évi román katonai támadás viharában*) is. A fiókegyesület ezenkívül több tudomány-népszerűsítő rendezvényt is szervezett, melybe igyekezett a város történelemkedvelő lakosságát bevonni. Fiókegyesületi elnök B. Garda Dezső.

A **Zilah és Vidéke Fiókegyesület** az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek kevés taggal működő része, a szórványban dolgozik, ahol több más (főleg helyi) kulturális szervezet is működik. Ezekkel sikerült jó partneri kapcsolatot teremteni, hiszen közös a cél: az erdélyi (a mi szempontunkból itt és most: szórvány-) magyarság önazonosságátudatának erősítése. Az összefonódást az is jól tükrözi, hogy több fiókegyesületi tag más egyesületen belül is dolgozik, vagy akár vezetőségi tag is (pl. a zilahi EMKE – Lakóné Hegyi Éva, Bajusz István; Tövishát Kulturális Társaság – Szilágycseh – Vida Katalin, stb.). Így együttműködtek a zilahi EMKE-vel, a Pro Zilah Egyesülettel, a Szilágy Társasággal, a szilágysomlyói EME-fiókegyesülettel és a Báthory István Alapítvánnyal, a szilágycsehi Tövishát Kulturális Társasággal, a zilahi Megyei Múzeummal, a Szilágy Megyei Művelődési és Művészeti Központtal, a Hepehupa művelődési folyóirattal stb.

Mivel önálló anyagi alappal nem rendelkeznek, főként más szervezetek munkáját segítették, és jelen voltak a főleg ősszel tartott különböző falunapokon (ezek mindig jó alkalmak voltak az amúgy is nagyon szétszórt tagsággal való találkozásokra, beszélgetésekre), de képviselték a fiókszervezetet (esetenként hozzájárulva a szervezéshez is) például a Magyar Kultúra Napján, március 15-én a magyar nemzeti ünnepen, a történelmi évfordulók megemlékezésein, a szilágysomlyói Báthory-napokon, a szilágycsehi Tövishát-napokon, a zilahi szüreti napokon, a Megyei Múzeum és a Szilágy Megyei Művelődési és Művészeti Központ rendezvényein, A költészet tavaszán, a városnapokon stb.

A fiókegyesület évi nagy rendezvénye a *Szilágyság-kutatás napja*. Minden évnek külön témája volt/van, amely a magyar kultúrához és ezenbelül a Szilágysághoz kapcsolódik. 2016-ban a XIII. *Szilágyság-kutatás napjának* témája: *Szilágysági emberek*.

100 éve született, 40 éve hunyt el Szilágyság szülőtte, Márton Gyula nyelvész, egyetemi tanár. A rendezvény kétnapos volt (május 6–7). Május 6-án volt a tudományos ülészak a zilahi EMKE-házban, ahol a következő előadások hangzottak el: Egyed Ákos: *Gondolatok*, Péntek János: *Emberséges tanár és vezető*, Kozma Dezső: *Tudós tanár szellemi öröksége*, Czégényi Dóra: *Hajdani szövegekből felsejülő kortárs arc(töredékek)*, Kui János: *Szigor és szeretet a nevelésben*, László László: *Ady Endre zilahi diákévei*, Zsigmond Attila: „A’Kupidólt Amor”, *Iff. Vándza Mihály és a nyelvújítás*, Gáspár Attila: *Balázs Árpád nótaszerző és kora*, Szilágyi N. Sándor: *Emlékek*, Szabó Zsolt: *A 20 éve elhunyt dr. Kós Károly és a Szilágyság néprajza*, Kós Béla: *A Dr. Kós Károly Néprajztudós Alapítvány bemutatása*. Az ülészak végén a fiókszervezet átadta a Petri Mór-díjat, amellyel olyan személyek munkáját szeretné elismerni, megköszönni, akik a Szilágyság-kutatásban, a térség kultúrájának előmozdításában

jeleskedtek, illetve támogatták azt. Másnap, május 7-én Nagymonban, Márton Gyula szülőházánál emlékeztek a nyelvész-tudósra, ahol a méltató beszédek és egy kis kulturális műsor után az EME által elhelyezett emléktáblát leplezték le.

A *Szilágyság-kutatás napján* elhangzott előadásokból a Hepehupa szilágysági művelődési folyóirat közöl teljes vagy részleges anyagot, ily módon pedig ezek olyan személyekhez is eljutnak, akik nem tudtak részt venni a rendezvényen, illetve távolabbi vidékek felé is közvetítődnek.

A programok megvalósítását a fiókegyesület tagsága és szimpatizánsok saját munkájukkal, adományokkal támogatták, viszont zökkenőmentes és sikeres lezajlását a Communitas Alapítványnak is köszönhetik, az EME-n keresztül.

Fiókegyesületi elnök: Bajusz István.

A **Szilágysomlyói Fiókegyesület** 2017. január 20-án tartotta meg éves közgyűlését. A gyűlésen elfogadták Széman Péter elnök beszámolóját a 2016-os megvalósításokról, valamint megtárgyalták és jóváhagyták a soron következő év munkatervét. A fiókegyesület, akárcsak az előző években, minden nagyobb horderejű helyi rendezvényen képviselteti magát, egyeseken mint társszervező (március 15-i rendezvény).

A fiókegyesület két nagyobb horderejű rendezvény szervezésében is aktívan szerepet vállal. *Szilágysági emberek. 100 éve született, 40 éve hunyt el Szilágyság szülötte, Márton Gyula nyelvész, egyetemi tanár* címmel került sor május 6–7. között a XIII. Szilágyság-kutatás napjára, melyet immár hagyományszerűen a zilahi fiókszervezettel és más civil egyesületekkel közösen szerveznek. A rendezvénynek ezúttal két helyszíne is volt: Zilah és Nagymon. Továbbá szeptember 23–24. között került megrendezésre a XXIII. *orvostudományi továbbképző*. A Báthory Napok keretében megtartott ülészak tematikája az *Egészséges életmód – derűs öregkor* volt. A rendezvényen 10 előadás hangzott el, és 103 személy regisztrált.

A szilágysomlyói fiókegyesület elnöksége 2016-ban is több tudományos rendezvényen megjelent, mint például az EME–OGYSZ közgyűlésén, illetőleg Marosvásárhelyen a tudományos ülésen. A fiókegyesület elnöke, Széman Péter novemberben a Magyar Tudomány Napjának megnyitóján, valamint plenáris ülészakán is jelen volt.

Fiókegyesületi elnök: Széman Péter.

A **Csikszeredai Fiókegyesület** legfontosabb 2016-os eseménye *A gyógyítás székelyföldi apostolai* címmel szervezett tudománynapi konferencia volt. A konferencia számba vette azokat a 19. század végi, 20. század eleji, két háború közötti és a II. világháború után tevékenykedő orvosokat, akik vidéken éltek, gyógyító szakintézmények hiányában teljesítették elkötelezett és önzetlen népszolgálatot a falusi lakosság gyógyítása és egészségügyi nevelése érdekében, ugyanakkor tudományos munkát, kutatásokat is végeztek, amelyekkel gazdagították az erdélyi, a magyar orvostudományt, benne voltak a szakma európai vérkeringésében. A rendezvényt a fiókegyesület a Sapientia EMTE Csikszeredai Karával közösen és a Magyarország Csikszeredai Főkonzulátusa, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatásával szervezte. A rendezvény sikerét tanúsítja a népes hallgatóság (65 személy, orvosok, a téma iránt érdeklődő hallgatóság, 11 orvosi pályára készülő középiskolás diák), illetve a konferencia közmédiában, sajtóban és rádióban való részletes megjelenítése. A fiókegyesületi tagok tudományos ismeretterjesztő tevékenységet is

folytattak. Az elmúlt évben több egyesületi tag (Ambrus Tünde, Balázs Lajos, Kósa István, Oláh Gál Róbert, Makó Zoltán, Tapodi Zsuzsa) tartott előadásokat a megye városaiban, falvaiban.

Fiókegyesületi elnök: Balázs Lajos, titkár Ambrus Tünde.

Az **EME Sepsiszentgyörgyi Fiókegyesülete** a 2016-os évben is figyelt arra, hogy a közösségi hálón népszerűsítse rendezvényeit, közzétegye beszámolóit.

A fiókegyesület 2016-os központi eseménye A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében tartott konferencia volt, melynek címe *A tudományművelés mint hivatás*, és november 11-én rendezték a Sapientia EMTE sepsiszentgyörgyi épületében. A rendezvény elsősorban a pályaválasztás előtt álló középiskolás diákok, illetve egyetemi hallgatók közösségét célozta meg. Különböző tudományterületeken tevékenykedő székelyföldi kutatók előadásaival hívták fel a figyelmet a tudományos munka, a tudományművelés fontosságára, a kutatói szakma szépségeire, valamint nehézségeire. A konferencia elsődleges célja volt, hogy felkeltse a soron következő generáció érdeklődését a tudományos pálya iránt.

A rendezvénynek három előadója volt: Antalka Ágota – pszichopedagógus, BBTE Sepsiszentgyörgy, Politika-, Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Kar, Közigazgatási Tanszék; Biró Biborka Eszter – jogász és közgazdász, Sapientia EMTE, Csikszeredai Kar, Üzleti Tudományok Tanszék; Köntés Ernő – állattenyésztő mérnök, Jászvásári Agrártudományi és Állatorvosi Egyetem, Állattenyésztési Kar, Táplálkozástudományi Tanszék.

Az előadók a következő kérdésköröket járták körül: milyen nyelven tanultak /publikálnak /doktoráltak, illetve doktorálnak (a magyar nyelvű oktatásban való részesülés lehetőségének, a magyar nyelvű tudományművelésnek a fontossága – a nemzetközi mellett); a kutatói létforma jellegzetességei általában, illetve saját kutatási területre vonatkoztatva; hogyan egyeztethető össze a kutatással való foglalatosság más munkakörökkel, egyéb tevékenységekkel; miért jó Székelyföldön élő kutatónak lenni, milyen formában tudnak a régió „hasznára válni” – a „tudáshazáhozás”, illetve a „hazáhozott tudás” jelentőségéről beszéltek. A fiókegyesület 2016-os MTNE rendezvénye nagy érdeklődésre tartott számot: több mint hatvan érdeklődő foglalt helyet a közönség soraiban.

Fiókegyesületi elnök Biró Boróka Júlia, titkár Kulcsár Erika.

A **Marosvásárhelyi Fiókegyesület** tagjainak nagyobbik része nem végez folyamatosan tudományos munkát. Akik tudományos tevékenységet folytatnak – közülük elsősorban a természet- és műszaki tudományok művelői –, azt nem az EME keretében, hanem egyéb szakmai intézményekben, egyesületekben vagy egyéni úton, szabadidejükben fejtik ki, de az 1. szakosztályból is többen az EME-n kívül más tudományos szervezetekhez is kapcsolódnak, így például a történészek a marosvásárhelyi Borsos Tamás Egyesülethez, a néprajzosok a Kriza János Néprajzi Társasághoz.

A fiókegyesület A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvény keretében emlékkonferenciát szervezett Marosvásárhely szabad királyi városi rangra való emelésének 400. évfordulója alkalmából. Tizennégy történész és irodalomtörténész mutatta be előadását a Kultúrpalota kistermében, mely esemény a nagyközönség számára is nyitott. A szakmai szempontból aktív tagok részt vettek egyéb tudományos intézmények által szervezett hazai

és külföldi tudományos megnyilvánulásokon, és szakmai folyóiratokban és tanulmánykötetekben több tanulmányt tettek közzé. Mindezek mellett a tapasztalt kutatók elsősorban – de nem csak – a pályakezdő fiataloknak szakmai tanácsadást nyújtottak. Fiókegyesületi titkár Simon Zsolt.

Kutatóműhelyek, szakcsoportok

Egyesületünk tudományos tevékenységet folytató műhelyeket, tudomány-népszerűsítő szakcsoportokat is támogat, melyek tevékenysége az EME célkitűzéseivel összhangban van. Székházunkban továbbra is helyet adtunk a Pósta Béla Egyesületnek. Az egyesület a romániai magyar régészek reprezentatív szervezete, alapvető célkitűzései között jelölte meg a történeti, művelődéstörténeti, régészeti, településtörténeti kérdések kutatását és az erre irányuló tevékenységek támogatását, a műemléki és muzeális értékek kutatását és megóvását, valamint az egyetemi szintű régészet- és történelemoktatás segítését.

A **Pósta Béla Egyesület** kutatói tagjai a EME kutatóintézetének. A PBE Régészeti és Archeometriai kutatócsoportja projektszinten is szervesen együttműködik az Erdélyi Múzeum-Egyesülettel. A két intézmény közös, hosszú távú projektekben vesz részt, ugyanakkor kutatópontot és kézikönyvtárat tart fent, amelynek az Erdélyi Múzeum-Egyesület biztosít helyet. Az egyesület szervezésében a 2016-os évben tovább folytatódtak Mikházán (Pánczél Szilamér tudományos kutató irányításával), illetve a Nagykároly–Bobáld tellen zajló régészeti feltárások (Molnár Zsolt egyetemi docens irányításával). Mindkét régészeti szakprogram nemzetközi együttműködés keretén belül valósult meg. Partnerintézményeink a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Történeti Intézetének Régészet–Művészettörténet Tanszéke, a Maros Megyei Múzeum és a Szatmár Megyei Múzeum. 2016-ban az Erdélyi Múzeum-Egyesülettel és az Entz Géza Alapítvánnyal közösen sor került a *Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából* új kötetének kiadására is.

Meeting – Erdélyi Magyar Építőmérnök Társaság. A Meeting 2015-ben fiatal építőmérnökök által alapított szervezet, melynek célja egy olyan közeg megteremtése, ahol lehetőség nyílik az építőmérnök kollégáknak szakmai rendezvényeken és fórumokon való részvételre.

Programjaik közé kerekasztal-beszélgetések, esettanulmányok és hasonló rendezvények tartoznak. 2016-ban a következő programok kerültek megrendezésre: *Az igazság a huzatról, avagy energiahatékony épületek tervezése és kivitelezése* (Kádár Ferenc építőmérnök), *Egy épület – két földrengésvédelmi szabvány* (Gobesz F. Zsongor építőmérnök), *Vigyázat, régész-veszély!* (Csók Zsolt régész), *Szálerősített betonszerkezetek tervezése és kivitelezése* (Fűr-Kovács Adrienn), *Tűzvédelem, hogy ne legyen (le)égés* (Báró László tűzvédelmi szakember), *Tojást acélból? Parametrikus felületű szerkezetek tervezési kihívásai* (Feleki Attila építőmérnök). Műhelymunka nevű programjuk keretében egy programsorozatot szerveztek, melynek témája: *Előfeszítés. Típek. Trükkök. Műhelymunka az előfeszített elemek méretezéséről.*

Honlapjuk: <http://www.meet-ing.ro/>. Kapcsolattartó személy: Szenyes Szilárd.

Az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya működésüket partnereként támogatja, rendezvényeiknek rendszeresen teret és szükséges eszközöket biztosít, ugyanakkor hirdeti, terjeszti a programjaikat, hiszen kiemelten tudomány-népszerűsítő, műszaki szakmai fejlesztő

és közösségépítő a tevékenységük, mely a szakosztály céljaival összhangban van, s ezt jól kiegészítik a specifikus szakma révén is.

Az EME programjai

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület stratégiai céljainak megvalósítása érdekében 2016ban a következő hosszú távú programokat működtette:

I. Kutatóintézetünk, kutatási programjaink

Az EME Kutatóintézetének egyik fő feladata az erdélyi magyarság történetéhez és kultúrájához szorosan kapcsolódó történeti és nyelvészeti források feltárása. Az intézet és forráskiadási programja elválaszthatatlanul összeforr a hazai és magyarországi medievisztika kiemelkedő képviselője, Jakó Zsigmond akadémikus, az EME egykori elnöke személyével. Jakó professzor az intézményes keretek között folyó forrásfeltárás és -kiadás révén látta megvalósíthatónak az erdélyi közép- és újkori kutatások fellendítését és olyan fiatal kutatónemzedék kinevelését, amely hatékonyan hozzájárulhat e kutatások korszerű forrásbázisának megteremtéséhez és további alap kutatások elvégzéséhez.

Az intézet igazgatója Kovács András művészettörténész, az MTA külső tagja, az EME alelnöke. A kutatóintézetnek jelenleg 13 belső munkatársa van. A főállású kutatók tevékenysége négy szakterületet ölel fel: történelem, nyelvészet, irodalomtörténet és filozófia.

2016-ban folytatódtak a kora újkori Erdély történetére vonatkozó források, az erdélyi káptalan és a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyveinek és az erdélyi fejedelmek királyi könyveinek kiadási munkálatai. Ugyancsak folytatódott a 17–18. századi erdélyi perszonális források kutatása (Székely László emlékirata, a nemesi íráshasználat) is. Úgyszintén forráskutatásként tartható számon Aranka György levelezésének kiadásra való előkészítése. Kortárs politikai-eszmetörténeti kutatásokkal foglalkozik filozófus kutatónk.

A nyelvész munkatársak 2016-ban is azon a nagyszabású projekten dolgoztak, mely által folytatni kívánják azt a máig is befejezetlen munkát, melyet Szabó T. Attila az 1930-as években kezdeményezett: az erdélyi magyar helynévanyag gyűjtése, rendszerezése, kiadásra való előkészítése, valamint a modern kor igényeinek megfelelően ezek digitális megjelenítése.

Emellett a természettudományi, műszaki témájú interdiszciplináris kutatások többnyire külső munkatársak tevékenysége révén egészítették ki az intézet profilját.

Az EME kutatási projektjei keretében **időszakos kutatómunkát** a 2016-os évben összesen **33 személy** (külső munkatárs) végzett **13 kutatóprojekt** keretében. A kutatásban részt vett fiatal kutatók, egyetemi hallgatók munkájuk irányítását egyetemi oktatók vállalták, ezzel segítve, ösztönözve az egyetemen folyó kutatási tevékenységeket, szakkörök működését. Kutatási tevékenységet egyes szakosztály keretében is végeztek, ezekről a szakosztályi beszámolóinkban tájékozódhatunk.

A külső kutatási megbízások meghatározott időre szólnak. Az időközben lezárult kutatási programok rövid beszámolóit megtekinthetők az EME honlapján.

Az EME Kutatóintézetének három osztálya összefogja a humán- és társadalomtudományi, a műszaki és természettudományi, valamint az orvostudományi és gyógyszerészeti kutatási projekteket. 2016-ban az alábbi kutatási projektek munkálatai folytak.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kutatási programjai 2016-ra:

A) A humán- és társadalomtudományi osztály kutatási projektjei

1. Fejedelemség kori források feltárása és kiadása: Projektvezető: Kovács András ny. egyetemi tanár, igazgató. A kutatás célja Erdély kora újkori történetére vonatkozó források feltárása, kiadása. Keretében a kutatók a következő forrásfeltárási munkákat végzik:

1.1. Az erdélyi királyi könyvek regesztázása és kiadásra való előkészítése.

A fejedelmi kancellárián vezetett királyi könyvek (Libri Regii) a kora újkori Erdély egyik legjelentősebb forráscsoportját alkotják. Történeti forrásértéküket a bennük fellelhető irattípusok változatossága, a fejedelemségkori Erdély társadalmi életének csaknem minden területére kiterjedő adatgazdagsága adja. A forráskiadvány-sorozat korábbi köteteiben is alkalmazott szabályok szerint Bethlen Gábor királyi könyvei közül a VIII. (1615–1617), XII. (1623–1628) és XV. liberregiusok (1622–1628) [MOL F1: 11, 14, 18.] kivonatai készültek el. Befejezés előtt áll Báthory Gábor 1608–1610 közötti királyi könyveinek a regesztázása is. Kutatók: Fejér Tamás, Pakó László, Szász Anikó.

1.2. A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori hiteles helyi tevékenységének feltárása. E munka célja a fejedelemség kori Erdély másik jelentős központi hiteleshelyén vezetett regisztrumok latin nyelvű bejegyzéseinek magyar nyelvű kivonatokban való közzététele. A 27 protocollum időrendbe rendezett kivonatait részletes mutatóval ellátva teszi mindenki számára hozzáférhetővé a kiadvány. Ennek a munkának az első kötete az 1576–1590 közötti időszak mintegy 500 kivonatát fogja tartalmazni. Kutató: Bogdándi Zsolt.

1.3. Az erdélyi káptalan fejedelemség kori jegyzőkönyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. A tavalyi év (2016) végén megjelent az erdélyi káptalan jegyzőkönyveinek oklevélregesztáiból készült második kötet az Erdélyi Történelmi Adatok sorozatban (ETA VIII. 2). A kötet az 1600–1613 között vezetett jegyzőkönyvi bejegyzések magyar nyelvű kivonatait tartalmazza. A korszakhatárt Báthory Gábor fejedelem halálának időpontja jelentette. A munka következő szakaszát a Bethlen Gábor fejedelem uralkodása alatt (1613–1629) keletkezett jegyzőkönyvek kivonatolása fogja képezni. Ebből az időszakból származnak Debreceni János, Taracközi Péter, Barkai Ambrus és Bojti Veres Gáspár káptalani levéltárosok jegyzőkönyvei (örzökhelyük: Magyar Országos Levéltár, levéltári jelzetük MNL OL F2). Minthogy a feldolgozandó levéltári anyag igen tetemes, vélhetőleg két kötetre fognak rúgni a Bethlen Gábor korszakában íródott káptalani jegyzőkönyvek bejegyzéseit feldolgozó regeszták. A kötetek közül terveink szerint az elsőt az 1613–1619-ben kelt bejegyzések, míg a másodikat az 1619–1629 között született oklevelek regesztái fogják képezni. E majdani két kötet közül az első regesztáinak zöme Debreceni János hiteleshelyi levélkereső jegyzőkönyvi bejegyzéseiből fog elkészülni, kisebb részét fogják alkotni a Taracközi Péter requisitor által írott jegyzőkönyv bejegyzéseiből készülő regeszták. A Debreceni János levéltáros által vezetett jegyzőkönyv okleveleinek kivonatolását elkezdtük, és folyamatosan zajlik.

Kutató: Gálfi Emőke. A kutatás a Magyar Országos Levéltárral együttműködésben zajlik.

1.4. A fejedelmi kancellária működése a Báthoryak korában (1571–1602).

E hivatal- és intézménytörténeti kutatás célja a Báthoryak kancelláriája szervezetének és működésének vizsgálata. Kutató: Fejér Tamás

1.5. A fejedelmi tábla működése a 16. század második felében (Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával). Az intézménytörténeti/jogtörténeti kutatás célja a felsőbbíróság kialakulásának, szervezetének és működésének tisztázása, személyzeti adattárának összeállítása. Kutató: Bogdándi Zsolt

1.6. A kolozsvári jogügyigazgatók (direktorok) intézménye és számadásai (1584–1660). A kutatás célja az intézmény szervezetének és működésének vizsgálata, a tisztségviselők hivatali jegyzékének az összeállítása és éves számadásainak a közzététele. 2016 folyamán elkészült a számadások átírása és névmutatózása (650 000 leütés), összeállt a tisztségviselők hivatali jegyzéke, és készül az intézmény szervezetét és működését bemutató elemzés. Kutató: Pakó László.

2. Az Erdélyi okmánytár köteteinek szerkesztése és Erdély középkori történetének kutatása. Projektvezető: Kovács András egyetemi tanár, igazgató. Kutatók: W. Kovács András, Hegyi Géza. A projekt keretében a következő kutatások zajlanak:

2.1. Az Erdélyi okmánytár V. kötetének szerkesztése. Az Erdélyi okmánytár célja az Erdély történetére vonatkozó középkori (1542 előtti) nem elbeszélő források (oklevelek, misszilizsek, számadások stb.) teljességre törekvő összegyűjtése, kritikai vizsgálata és közzététele magyar nyelvű regesztákban. A sorozatot néhai Jakó Zsigmond (1916–2008) professzor kezdeményezte, aki az 1400-ig terjedő okleveles anyag zömét fel is dolgozta. A V–VI. kötet szerkesztése így az ő kéziratának gépbe vitelét, ellenőrzését, egységesítését, kiegészítését, illetve mutatókkal való ellátását jelenti. Mostanra az V. kötet (1373–1389) Jakó-féle regesztáinak begépelése megtörtént, az ellenőrzés és kiegészítés folyamatban van.

2.2. Az Erdélyi okmánytár szerkesztéséhez kapcsolódó segédletek összeállítása. Az okmánytár átfogó jellege csak szerteágazó könyvtári és levéltári kutatások révén biztosítható. Ennek fő területei: *a)* a szórványközlések összegyűjtése, tematikus bibliográfiák összeállítása; *b)* a kutatás előtt eddig ismeretlen oklevelek feltárása, lefényképezése romániai levéltárakban; *c)* pótlások az *Erdélyi okmánytár* megjelent kötetéhez.

2.3. Erdély középkori történetéhez kapcsolódó alapkutatások, elsősorban archontológiai táblázatok, genealógiai táblák, prozopográfiai adattárak, térképek készítése. Folyamatban van: *a)* az erdélyi középkori megyei hatóságok működésének kutatása; *b)* az erdélyi püspökség és káptalan középkori archontológiájának, illetve személyzeti adattárának az összeállítása; *c)* az egyházi tized adminisztrálásának feltárása a középkori erdélyi egyházmegyében.

3. 18–19. századi kapcsolattörténeti kutatások. Aranka György levelezésének sajtó alá rendezése. A projekt célja Erdély 18–19. századi kultúrtörténetének több szempontú feltárása. Erdély történetét a korábbiakban csupán egy kitüntetett náció szemszögéből vizsgálták. Az itt élő népek (magyarok, székelyek, szászok, románok) kultúrájának párhuzamos vizsgálata lehetővé teszi egy árnyaltabb kép megrajzolását. Hosszú távú cél tehát egy nem nemzetközpontú kultúrtörténet feltárása. A kutatás a BBTE Magyar Irodalomtudományi Tanszék, az MTA Irodalomtudományi Intézet, az ELTE, a Szegedi Tudományegyetem, a Bécsi Tudományegyetem közös együttműködésével folyik. Egyéni kutató: Biró Annamária.

4. Az Erdélyi magyar szótörténeti tár köteteinek előkészítése. A kutatás célja az *Erdélyi magyar szótörténeti tár* (SzT) XV., pótkötetének előkészítése. Jelenleg folyik a cédulák rendezése és átnézése, a megszerkesztendő anyag felmérése. A pótkötet tartalmazza majd a mutatót is, ennek megszerkesztéséhez folyik a digitális változat korrektúrája. Ez egy rendkívül aprólékos munka, az EME két kutatója végzi, jelenleg az V. kötet javítása zajlik. Az SzT anyagát Szabó T. Attila gyűjtötte, a munkálatok is az általa kidolgozott szerkesztési szempontok szerint folytak és folynak. A sikeresen befejezett szótár a magyar, sőt a nemzetközi szótárirodalom egyik legjelentősebb alkotása. Kutatók: Tamás Csilla és András Zselyke; külső munkatársak: Fazakas Emese (főszerkesztő), Zsemlyei Borbála (szerkesztő). Az SzT kötetei a BBTE Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszékével együttműködésben készülnek.

5. Mai erdélyi magyar digitális helynévtár. Új együttműködés jött létre 2014 tavaszán a Debreceni Egyetem Nyelvtudományi Tanszékének onomasztikai részlegével. 2015 őszén egy Síkfőkúton rendezett konferencia alkalmával az együttműködést kiterjesztették több magyarországi egyetemre, valamint a Nyelvstratégiai Intézetre is. Ennek a megállapodásnak értelmében a Magyar Digitális Helynévtár Magyar Nemzeti Helynévtárrá alakult, ennek fényében az EME a Szabó T. Attila által megkezdett, majd az ún. kolozsvári iskola tagjai által folytatott erdélyi történeti és élőnyelvi helynévkutatás aktualizálását, mai magyar helynévkatalógus (magyarzatokkal együtt) összeállítását tűzte ki célul. Aranyos vidékének helynevei kerülnek rövidesen az adattárba, ebből kiadvány is készül, melyet egy új sorozat (Erdélyi Magyar Helynévtár) első köteteként üdvözölhetünk. Kutatók: Tamás Csilla és András Zselyke. Külső munkatárs: Murádin László.

6. Kortárs politikai eszmétörténeti kutatások szemléleti keretét továbbra a következő tényezők rajzolják ki: az európai politikai ter(ek)et érő szaporodó kihívások, a nemzetállamnak – mint számos jelentős politikai probléma kezelésére alkalmas keretnek – a „rehabilitálása”, valamint a részvételi demokrácia halmozódó deficitje. A politikai tér/terek rekonfigurációs folyamatain belül az elmúlt évi rész kutatás hangsúlya a bibói életmű aktualizálásának az újragondolására került. Egyéni kutató: Ilyés Szilárd-Zoltán.

7. 17–18. századi erdélyi személyes források kutatása. A projekt célja: a 17–18. századi erdélyi emlékirat-irodalom és misszilisek kutatása. A 17–18. századi Erdélyben majd minden nemesi családban születtek naplók, emlékiratok, igen gazdag misszilisanyag maradt fenn, kutatóink egy-egy családra vagy személyre összpontosítva tárják fel és értelmezik e forrásokat.

7.1. Székely László: *Élete... s ez idők alatt lött világi viszontagságainak leírása* című emlékiratának átírása és kiadásra való előkészítése. Kutató: Fehér Andrea.

7.2. Nemesi íráshasználat a XVII–XVIII. századi Erdélyben. A kutatás célja az íráshasználat különböző formáinak, az írás mindennapi életben betöltött szerepének a vizsgálata nemesi családok levéltári forrásai alapján, különös tekintettel a női levelezésekre és a női íráshasználat problémáira.

Kutató: Papp Kinga.

8. Irodalmi és színháztudományi kutatások. Projektvezető: Egyed Emese egyetemi tanár. A kutatások célja elsősorban az Erdélyi Múzeum anyagának módszeres feltárása (kéziratok szépirodalom), értelmezése, publikálása, az EME gyűjtőlevéltárába bekerült anyagoknak a tudományosság és a képzés-nevelés céljaira történő felhasználása, az erdélyi magyarság

irodalmi, színházi, neveléstörténeti hagyományainak az európai kultúrával való szakszerű összekapcsolása, kutatói utánpótlás biztosítása.

A kutatás megvalósításához a következő intézetekkel működnek együtt: СИHCTOБ (Société Internationale d’Histoire Comparée du Théâtre, de l’Opéra et du Ballet), MTA Irodalomtudományi Intézet, Nemzetközi Magyarstudományi Társaság, a XVIII. század kutatóit tömörítő nemzetközi egyesületek (Société Internationale d’Étude du XVIIIe siècle, illetőleg nemzetközi munkacsoport a XVIII. század kutatásáért), a KAB, egyetemi kutatócsoportok (BBTE, Partiumi KE, Sapientia EMTE, ELTE, Szegedi Tudományegyetem, Debreceni Egyetem, Veszprémi Egyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem Savaria Központ), továbbá a kolozsvári Georgius Aranka Egyesület, az EMKE, az Interkulturali-THÉ Egyesület.

A projekt keretében az alábbi kutatás valósult meg:

8.1. Kolozsvári központú irodalom- és színháztudományi műhelymunkák.

A projekt eredményeként elkészült egy filológiai-fordítástudományi, neveléstörténeti szakdolgozat, egy fordítás- és kiadástörténeti mesterképzős záródolgozat, egy, a doktori tanulmányok részeredményét felmutató, valamint egy színháztörténeti tanulmány.

A kutatócsoport összetétele Sárkány Tímea, Boér Máté, Csata Adél, Rácz Emese és a kutatásvezető Egyed Emese.

9. A Magyar vonatkozások 19. század eleji román szótárakban c kutatási program a három legfontosabb román alapnyelvű, magyar párnyelvet is bemutató szótár magyar nyelvi anyagát mutatja be. Az említett szótárak a következők: Budai Lexikon, 1825 (Lexiconul de la Buda, Lesicon Romanescu-Latinescu-Ungurescu-Nemtescu quare de mai multi autori, in cursul a trideci, si mai multoru ani s’au lucratu. Budae, Typis et Sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae. 1825.); Ioan Bobb püspök román–latin–magyar szótára, 1822 (Dictionariu Rumanesc, Lateinesc, si Unguresc, dein orenduiala Excellentii sale Preasfintitului Ioan Bobb Vladeicul Fagarasului asediat si cu venitu cassi clerului typarit in doao tomuri. In Clus cu typariul Typografii Collegiumului Reformatilor prin Stephan Török 1822); valamint a harmadik, a Samuelis Klein-féle (Samuel Micu Klein) eredeti kéziratában kiadatlan maradt, anyagában részben a Budai Lexikonba bedolgozott szótár anyaga, amelynek magyar nyelvű anyagát egy ún. idegen kéz, valószínűleg Molnár János jegyezte be. Projektvezető: Vremir Lilla Márta.

10. Az Erdélyi Múzeum folyóirat 1876–1896 közötti számainak feldolgozása, metaadatolása c. projekt keretében az online kötetek eredményesebb felhasználása érdekében a tanulmányokat tárgyszavakkal és egyéb ismertető adatokkal láttuk el. Erre azért volt szükség, mert az internetes kereséskor nemcsak a konkrét címek, hanem téma alapján is letapogathatják ezeket a különböző külső keresőmotorok vagy akár az Adattár belső keresője. Mindezzel kutathatóságuk is egyszerűbb lett. A munka az adattár belső, adminisztrációs felületén folyt, a tanulmányok átolvasása után került sor azok adatlapjainak kitöltésére a megfelelő tartalmakkal. Projektvezető: Papp Kinga.

11. Vidéki sorsok – a vidék sorsa.

A projekt célja a vidéki települések életképességének a vizsgálata Kolozs megyében, kitérve a települések társadalmi-gazdasági helyzetének alakulására és ezen folyamatok várható munkaerőpiaci hatásaira. A 2016-ban megpályázott kutatás 3 részből állt, melyek a következők: 1. A korábbi három (2007, 2011 és 2015-ben végzett) kérdőíves felmérés során megkérdezett fiatalok életpályájának utánkövetése. 2. A kérdőíves felmérésbe bevont vidéki

települések társadalmi-gazdasági helyzetének a vizsgálata (a lakosság létszámának alakulása, nemzetiség, kor és nem szerinti megoszlása, iskolázottsága, migrációs adatok, a falvak infrastrukturális és intézményi fejlettsége, gazdasági potenciálja), illetve ezen tényezők befolyása a fiatalok pályaválasztási döntéseire. 3. A Kolozs megyei munkaerőpiac helyzetének közelmúltbeli és várható alakulásának tanulmányozása volt (alkalmazottak száma, betöltetlen munkahelyek, munkanélküliségi ráta, külföldi munkavállalás, jövedelmek), kitérve a vidéki fiatalok munkaerőpiaci integrációjára.

A kutatócsoport tagjai: Kerekes Kinga egyetemi docens (a kutatás vezetője), Ábrahám Beáta, Balázs Angéla, Kis Brigitta-Ágota (BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar) és Pirău Horațiu (BBTE Szociológia és Szociális Munka Kar) mesteris hallgatók.

12. Az a tér és az a közösség, ahonnan Márton Áron vétetett. Térspecifikus tízsközösségek hatása Márton Áron szemléletére.

A kutatás irányát annak a térnek és közösségnek össztársadalmi vonatkozású értelmezése határozta meg, amely megteremtette a Márton Áron-i erény alanyi alapját is. A történeti, az általános település-, a népességföldrajz, valamint a dinamikus kultúrgeográfia és az ágazati vallásföldrajz közös határterületére eső téma – egy tágabb kutatás részét (székely falutízesek) képezve – egy hely-, illetve korszellemre, egy paradigma értékhordozó voltára, az egyén és a közösségi lét komplexitására, továbbgondolására irányítja a figyelmet. Kutató: Ambrus Tünde PhD.

B) A természettudományi és műszaki osztály kutatási projektjei

1. Műszaki és kulturális örökségvédelem Erdélyben. Projektvezető: Bitay Enikő egyetemi docens. A projekt célja a műszaki és kulturális örökség feltárása, tanulmányozása és védelme Erdélyben. Kulturális örökségünk anyagi összetevőinek tudományos vizsgálata. A projektet az alábbi kutatások alkotják:

1.1. Technika- és ipartörténeti kutatások Erdélyben. Kutatásvezető: Márton László ny. kutatómérnök. A kutatás célja technikai örökségünk felkutatása, működőképessé tétele, megőrzése, kulturális örökségünkbe való integrálása, valamint a térség kulturális és turisztikai fejlesztése. Jelen kutatás témája: toronyórák kutatása, felújítása; toronyórák kutatása a Borsa-patak völgyében (Borsa, Kide, Ördögkeresztúr). A magyargyerőmonostori toronyóra felújítása, üzembe helyezése, ezáltal megmentve a Nagyváradon a 18. században készült kovácsoltvas órát, a közösség szolgálatába állítva turisztikai látványosságként. Kutatók: a Műszaki Tudományok Szakosztály technikatörténeti szakcsoportja.

1.2. Műszaki egyéniségek Erdélyben a XIX–XX. században. A műszaki tudományok egyéniségeinek és hagyatékaiknak kutatása Erdélyben a még fellelhető hagyatékok gyűjtésére, digitalizálására és feldolgozására irányul. Középpontjában Martin Lajos műszaki hagyatéka elemzése, életének és munkásságának feldolgozása áll. Projektvezető: Bitay Enikő egyetemi docens.

1.3. Kulturális források felkutatása a vidékfejlesztés érdekében. A kutatás célja felmérni Erdély magyarlakta (szórvány)településeinek társadalmi, kulturális értékeit a vidék fejlesztése érdekében. Kutatásvezető: Talpas János egyetemi adjunktus.

1.3.1 Az erdélyi és szilágysági borospincék szellőztetőrendszereinek tanulmányozása. A kutatás a borospincék szellőztetőrendszereit vizsgálja. A levegő áramlásának fontos szerepe van a must erjedésekor. A kutatás a szellőztetőrendszerek elméleti alapját kívánja

meghatározni, a borospincék hatékony működése, fenntartása érdekében. A csoport tagjai a Babeş–Bolyai Tudományegyetem nyári szakmai gyakorlata keretében látogatták meg a szilágysági és az erdély-hegyaljai borospincéket. Fényképeket készítettek, és felmérték a borospincék méreteit. A begyűjtött adatok segítségével elvégezték a szellőzőberendezések méretezését, majd csoportosították ezeket a kapott adatok alapján.

1.4. Iparrégészeti, archeometallurgiai és archeometriai kutatások. Kutatásvezető: Veres Erzsébet ny. egyetemi adjunktus. A kutatás célja elsősorban a Marosvécsről, Mikházáról és Felsőrépáról származó, ásatások során előkerült római kori vassalakleletek archeometriai vizsgálata. Az eredmények közös, anyagtudományi, geológiai, régészeti (történész) értékelése jelentős új eredményekkel egészíti ki a műszaki örökségünkkel kapcsolatos ismereteinket.

1.4.1. A Fe(II)/Fe(III)-arány vizsgálata a római limes Maros megyei szakaszához tartozó lelőhelyeken (Marosvécs, Mikháza, Felsőrépa) feltárás alatt levő erődítményekből származó vassalakleletekben. A kohósítás során keletkező vassalakok kémiai összetétele alapján megállapítható összefüggések közül egyik legfontosabb a salak FeO/Fe₂O₃-aránya. A folyósalakminták átlagos Fe₂O₃-tartalma 10% alatti, a kemencesalakokban a reoxidáció következtében a Fe₂O₃ mennyisége 10-20%, a kovácssalakok Fe₂O₃-ban még gazdagabbak. A vassalakok Fe(II)/Fe(III)-aránya alapján való azonosításával következtetni lehet az adott helyen, adott időben alkalmazott kohósítási/vasműves eljárás(ok)ra. Kutatók: Bitay Enikő, Veress Erzsébet, Kacsó Irén, Nyulas Dorottya, Pánczél Szilamér. A kutatás során együttműködtek a kolozsvári INCDTIM mellett az ugyancsak kolozsvári INCDO-INOE 2000-rel is.

2. A Lakások radonkoncentrációjának mérése Maros megyében projekt célja Maros megye településein lévő lakások radonkoncentrációjának felmérése és tanulmányozása. A projekt célja a lakossággal megismertetni a radioaktív sugárzást, a kevésbé ismert radonkoncentrációnak a felismerését és egészségre vonatkozó hatásait, melynek eredményeképpen szeretnék felkelteni a lakosság érdeklődését egy jobb és egészségesebb életvitel iránt. A projekt távlati célja kiterjeszteni ezen kutatásokat egyéb településekre is. Kutató: Szacsvai Kinga

3. Őslénytani kutatások. Egyéni kutató: Vremir Mátyás. A kutatás célja az újonnan feltárt leletek alapján bizonyítani az európai és az ázsiai–amerikai fauna közötti kapcsolatot, amely a faunisztikus elemek aktív cseréjét sugallja. A kutatási projekthez az alábbi témakörök vizsgálata tartozik:

3.1. Az erdélyi felső -kréta kori ősemmlősök (Mammalia, Allotheria, Multituberculata) diverzitása és földrajzi-rétegtani elterjedése. Folytatódik a nagy számban előkerült fosszilis emlőscsontok (Multituberculata taxon) tudományos feldolgozása, különösen a koponyaleletek összehasonlító és morfológiai leírása, valamint a tomográfiai (CTS) adatok értelmezése. (Közreműködnek: American Museum of National History New York, Bukaresti Egyetem).

3.2. A Szászsebes környéki felső-maastrichti törpe dinoszauruszok fészkelőhelyei és fészkelőstratégiája:

3.2.1. Az első alkalommal 2015-ben kimutatott Szászsebes környéki, mikesfalvi (Miceşti) felső-kréta őstalajokban megmaradt dinoszaurusztojás-fészkek kutatásának folytatása, az egyik legnagyobb méretű fészkek további feltárása és értelmezése. Ez a különleges fészkek – mely sajnos folyami erózióknak van kitéve – jelenleg 24 db Megaloolithus (valószínűleg *M. cf. baghensis*) típusú tojást tartalmaz, és több mint két négyzetméter felületen

terjeszkedik. A 2016-os nyári ásatások alkalmával nagyszámú csontlelet is előkerült, melyek a törpe madárlábú (ornithopoda) és gyíklábú (szauropada) dinoszauruszok nagyszámú jelenlétét bizonyítják. (Közreműködnek: AMNH, New York, Ioan Raica Múzeum Szászsebes).

3.2.2. Az Alsóváradján (Oarda de Jos) még 2009-ben felfedezett, maastrichti, lencseszerű tojásakkumuláció újrvizsgálása mikrohisztológiai módszerekkel. Az eddigi tafonómiai és üledéktani vizsgálatok kimutatták, hogy a négy gerinces csoport (madarak, kistestű dinoszauruszok, gyíkok és krokodilusok) ugyanazon a területen és egy időben fészkeltek; valószínű, hogy mind a dinoszauruszok, mind (és főként) a gyíkok kihasználták a fészkelési stratégiában a nagyszámú madárkolónia által nyújtott védelmet. (Közreműködnek: Bariloche Egyetemi Biológiai Intézet – Rio Negro, Argentína; Jinani Egyetem – Kína; Debreceni Egyetem).

3.3. Rétegtani és paleontológiai vizsgálatok folytatása a péterfalvi (Petrești, Sebeș) felső-campani (felső-kréta), tengerparti és mocsári üledék sorozataiban. (Közreműködnek: AMNH, New York, Bukaresti Egyetem, Ioan Raica Múzeum, Szászsebes).

4. Matematikai és informatikai kutatások. Folytonos optimalizálás és alkalmazásai kutatások. Projektvezető: Darvay Zsolt egyetemi adjunktus. A gazdasági, mérnöki vagy más jellegű gyakorlati feladatoknak széles köre vezethető vissza az operációkutatás területén vizsgált optimalizálási problémákra. A kutatás az útkövető algoritmusok körére vonatkozik. A távlati cél az, hogy egy olyan bonyolult szoftverrendszer dolgozzunk ki, amely lehetőséget teremt az egyes algoritmusok összehasonlítására is. A projekt keretében az alábbi kutatás valósult meg:

4.1. Hosszú lépéses, belsőpontos algoritmusok elemzése című projekt keretében egy új primál-duál hosszú lépéses, belsőpontos algoritmust határoztak meg, amely a centrális útnak egy új széles környezetében működik. Ezenkívül egy másodrendű korrekortólépéses algoritmust is kidolgoztak. A kutatás helyszíne: Kolozsvár. A projekt az EME Matematika és Informatika Szakosztálya és a BBTE Magyar Matematika és Informatika Intézete közreműködésével folyik. Kutatók: Farkas Eszter, Feldman Dániel-Zoltán, Márk Gizella Noémi, Sándor Annamária, Takács Petra-Renáta és Darvay Zsolt

5. Agrártudományi kutatások

5.1. A Kukoricahibridek összehasonlító vizsgálata című projekt megvalósítása érdekében 2016-ban a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karának Kísérleti és Tangazdaságában egy olyan szabadföldi kísérletet állítottak be, amelyben hat nemesítő cégtől származó 45 kukoricahibrid összehasonlító vizsgálatát végezték el. A projekt eredményeivel az erdélyi kukoricatermesztőket segítik hibridválasztási támpontok biztosítása által a nagyobb gazdasági jövedelmezőség elérése és a jobb termőhelyi potenciál kihasználása érdekében. Kutatók: Nyárádi Imre-István, Bede Richárd, Bartalis Tamás, Gábor Roland-Barna.

Kutatási eredmények, illetve várható eredmények

A kutatóintézet belső munkatársainak megjelent, illetve előkészületben levő kötetei:

Gálfi Emőke: *Az erdélyi káptalan jegyzőkönyvei (1600–1613)*. ETA VIII. 2. (megjelent 2016-ban)

Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. II. 1606–1608. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 4–5.) VII/4., Bocskai István királyi könyve 1606; VII/5. Rákóczi Zsigmond királyi könyve 1607–1608. (Fejér Tamás, Szász Anikó, Pakó László)

*Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. III. 1608–1610. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 6.)
 Báthory Gábor királyi könyvei 1608–1610. (Fejér Tamás, Szász Anikó, Pakó László)
 Erdélyi okmánytár. V. 1373–1389. (Jakó Zsigmond kéziratát szerkesztette és kiegészítette
 Hegyi Géza és W. Kovács András)
 A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei. 1576–1599. (Bogdándi Zsolt)
 Bűnüldözés és a városi vagyon gyarapítása. A kolozsvári jogügyigazgatók tevékenysége
 és számadásai (1584–1660) (Pakó László)
 Erdélyi magyar helynévtár I. Aranyos vidékének helynevei. (András Zselyke, Tamás Csilla)
 Egy szucsági népi költő élete és munkái (munkacím) (Tamás Csilla)
 Aranka György levelezése (Biró Annamária)
 Biró Annamária, Boka László (szerk.): *Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolathálók,
 írőcsoporthatások 2.* (megjelent 2016-ban)*

Lényegesnek tartjuk megemlíteni, hogy az Intézet belső munkatársai közül öten (Biró Annamária, Bogdándi Zsolt, Fejér Tamás, Gálfi Emőke és Szász Anikó) is elnyerték az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíját. Ennek köszönhetően az Intézet programja újabb kutatási témákkal bővült, melyek végső célja a fejedelmi kor 1541–1602 közötti archontológiájának összeállításának és Aranka György levelezésének kiadása.

2016-ban belső tudományos munkatársaink összesen **28 tanulmányt, 2 könyvet, 4 könyvfejezetet, 5 recenziót jelentettek meg, 13 előadást tartottak, 12 tudományos kiadványt szerkesztettek, 11 kiadványt korrektúráztak, 12 tudományos rendezvényt szerveztek, 8 kutató végez oktatói tevékenységet** a BBTE különböző intézetei keretében (előadás+szeminárium).

A külső munkatársak számos kötetben és tanulmányban jelentették meg az EME programjaiban végzett kutatásaik eredményeit, egy részüket az EME kiadványaiban. A szakosztályok rendezvényein is bemutatták, népszerűsítették kutatási tevékenységüket, eredményeiket, ezáltal hozzájárulva intézményünk tudományos eredményeinek gyarapításához.

Intézetünk **együttműködési** szerződés alapján szoros kapcsolatot tart fenn az MTA BTK Történettudományi Intézetével, ami közös konferenciák és könyv bemutatók szervezését, publikálási lehetőségek biztosítását jelenti, ugyanakkor a két intézet a kutatási programokat is összehangolja. Az Intézet jó viszonyt ápol a MNL Országos Levéltárával, ugyanis az intézetben folyó kutatások jelentős részének forrásanyagát Budapesten őrzik.

Kutatási programjaink támogatói: Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., Magyar Tudományos Akadémia, Nemzeti Kulturális Alap, EME Orvostudományi Szakosztály, EME Műszaki Tudományok Szakosztály.

II. Tudományos könyvtár és adattár működtetése, fejlesztése. Információs és Dokumentációs Központ

A **Rhédey-házban** levő központi könyvtárunk állományát lexikonok, szótárak, bibliográfiák, repertóriumok, magyar nyelv- és irodalomtudomány, társadalomtudományok, természettudományok, műszaki tudományok, valamint szakfolyóiratok gyűjteményei alkotják. Itt található Kolozsvár egyik legteljesebb hasonmás kiadású kódexgyűjteménye is. CD- és DVD-gyűjteményünk az oktatást szolgáló anyagokból állnak (repertóriumok, adatbázisok

szótárak, térképek és egyéb segédeszközök), ezeket az olvasóteremben lévő, az olvasók számára fölállított számítógépeken lehet konzultálni. Ugyancsak ide kerülnek kurrens folyóirataink, amelyeknek egy részét – összegyűjtve az egy évben megjelent számokat – továbbküldjük könyvtárainkba.

Központi könyvtárunkat 2016-ban 383 regisztrált olvasó használta. A Rhédey-házat ezenkívül rendszeresen látogatják az EME kiadványai iránt érdeklődők is.

2016 júniusában kiadványainkkal részt vettünk a Kolozsvári Ünnepi Könyvhéten, ahol az EME kiadványai igen nagy érdeklődésnek örvendtek, augusztusban pedig a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozaton.

Gyűjteménykezelés és -fejlesztés. Az elmúlt év során 1277 könyvet és folyóiratot vettünk leltárba központi könyvtárunkban, melyek adományok, hagyatékok, cserekapcsolatok, valamint vásárlás által kerültek az EME tulajdonába.

Könyvtárainkban 2016-ban az Arcanum Digitális Tudománytár, valamint az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelenő folyóiratok és szótárak váltak online elérhetővé, mely szolgáltatásokat gyakran vették igénybe olvasóink.

Központi könyvtárunk látja el az EME kiadványainak terjesztésével járó feladatokat is (árusítás, forgalmazás, raktározás stb.), a tiszteletpéldányok és az előfizetett kiadványok kiosztását, a bel- és külföldi cserekapcsolatok lebonyolítását és a kötelesspéldányok elküldését. 2016 folyamán 473 kötetet ajándékoztunk különböző intézményeknek, iskoláknak és vendéglelőadóknak; 721 tiszteletpéldányt adtunk át az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadásában megjelent kötetek, valamint tanulmányok szerzőinek; cserepartnereinknek 767 kiadványt postáztunk, adtunk át személyesen vagy megbízott személy által.

Legfontosabb cserepartnereink: Román Nemzeti Könyvtár (Bukarest), Sapientia EMTE, Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár (Kolozsvár), Octavian Goga Megyei Könyvtár (Kolozsvár), Eugen Todoran Központi Egyetemi Könyvtár (Temesvár), Mihai Eminescu Központi Egyetemi Könyvtár (Jászvásár), Román Tudományos Akadémia Kolozsvári Könyvtára, a Román Akadémia George Barițiu Történettudományi Intézete (Kolozsvár), Bolyai Társaság, Jakabffy Elemér Alapítvány, Kriza János Néprajzi Társaság, Entz Géza Alapítvány, Erdélyi Unitárius Egyház (Kolozsvár), Csiki Székely Múzeum, Haáz Rezső Múzeum (Székelyudvarhely), Incze László Céhtörténeti Múzeum (Kézdivásárhely), Muzeul Banatului Montan (Resicabánya), Nemzeti Kisebbségkutató Intézet (Kolozsvár), Székely Nemzeti Múzeum (Sepsiszentgyörgy), Maros Megyei Múzeum (Marosvásárhely), Muzeul Banatului (Temesvár), Protestáns Teológiai Intézet (Kolozsvár), Szabó T. Attila Nyelvi Intézet (Kolozsvár), Szatmár Megyei Múzeum, a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság (Nagyvárad), Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Országos Széchényi Könyvtár, az MTA Könyvtár és Információs Központ, Magyar Országos Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum, Magyar Néprajzi Társaság, Debreceni Egyetem Könyvtára, ELTE Egyetemi Könyvtár, ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet Könyvtára, Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Szegedi Tudományegyetem Könyvtára, Szegedi Középkorász Műhely, METEM, Pro Hungaria Alapítvány, Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum, Jóna András Múzeum (Nyíregyháza), a nyíregyházi Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület, Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Szentendre), Pannonhalmi Főapátság, GWZO Leipzig, Münchener Magyar Intézet, Südost-Institut (Regensburg) stb.

Magánszemélyek is adományoztak könyvtárunknak: Adamik Tamás, Adamikné Jászó Anna, Aniszi Kálmán, Balássy András, Bárh János, Beke Sándor, Benkő Samu, Csapody Miklós, Dukrét Géza, Gyéresi Árpád, Málnás Ferenc, Gernot Nussbächer, Gordán Edina, Halmos Balázs, Oláh-Gál Elvira, Ittész Gábor, Kapronczay Károly, Lőrinczi Réka, Péter H. Mária, Péter Mihály, Pozsony Ferenc, Solymosi László, Somai József, Szabó József, Vörös Ferenc, Tamáska Máté, Tóth Szabolcs Barnabás, Turai István, Weisz Attila, Zador Andrei. Ezenkívül a kéziratárunk gyűjteményét egy tétellel (Jenei Dezső gépészmérnöki oklevele) az Ernest Galéria is gyarapította. Az adományokat ezúton is köszönjük.

A **Jordáky-házban** működő könyvtárrészlegünk látogatottsága az elmúlt évekhez hasonlítható. A könyvtári szolgáltatást igénybe vevő személyek túlnyomó többségükben továbbra is a történelem szakos hallgatók köréből kerülnek ki, őket követik a földrajz szakos egyetemi hallgatók. Olvasónaplónkba az elmúlt évben 1555 bejegyzés került (egyetemi hallgatók, oktatók, valamint kutatók).

Az új online könyvtári katalógusban immár a könyvtárunkban lévő összes kötet fellelhető. Könyvtárunk állománya 2016 folyamán 105 kötettel bővült.

A **Lakatos utcai ingatlanban levő könyvtárban** és kéziratárban továbbra is nagy gondot okoz a gyarapodó anyag raktározása. Az újabban beérkezett könyvadományokat (Kiss András könyvtárának egy része, Bartók Katalin adománya Váczy Kálmán könyvtárából, néhai Köpeczi Béla könyvtárának egy része, az MTA BTK Történettudományi Intézetől érkezett periodikák) részben már sikerült elhelyezni és a kutatók rendelkezésére bocsátani, egy részüket azonban még dobozolva, feldolgozatlan állapotban tároljuk. Az elmúlt évben 52 kiadványt vettünk leltárba és 388 kötetet katalogizáltunk.

A helyszűke az egyre bővülő kutatói forgalomnak örvendő kéziratári gyűjtemény fejlesztését is akadályozza. A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával beszerzett raktári állványzat szinte teljesen megtelt, így a továbbiakban csak kisebb hagyatékok elhelyezése lehetséges. Váczy Kálmán hagyatéka egészült ki egy doboznyi, botanikai tárgyú anyaggal (Bartók Katalin jóvoltából), illetőleg az Egyesület egykori gazdasági tanácsosa, Soó Tamás hagyatékából származó néhány iratot és iratmásolatot özv. Soó Augustza adományozta a gyűjtemény részére. Az adományokat ezúton is köszönjük!

III. Az Erdélyi Digitális Adattár működtetése és fejlesztése

Intézményünk folyamatosan bővíti, fejleszti szabad hozzáférésű repozitóriumát, az Erdélyi Digitális Adattárat. A digitalizálási programok által igyekszünk online hozzáférhetővé tenni mind az erdélyi tudományos örökséget, mind a legfrissebb szakirodalmat és kutatási eredményeket. A jelenleg kilenc egységből (tárból) álló Digitális Adattár, mely elsősorban az EME régi kiadványainak digitális változatát, gyűjteményeinek adatait, illetve az erdélyi magyarság múltjával kapcsolatos történelmi forrásokat tartalmazza, folyamatosan bővül. <http://eda.eme.ro/>.

A *Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából* periodikáknak 10 kötete került be az adattárba (1915/1, 1915/2, 1916/1, 1916/2, 1917/1-2, 1918/1, 1919/1, 2006, 2007, 2008–2010).

Az *Erdélyi Múzeum* folyóiratnak az alábbi kötetei kerültek be: 2013/1., 2., 3., 4. kötetek (tanulmányokra lebontva), 2014/1., 2., 3., 4. kötetek (tanulmányokra lebontva), 2015/1., 2.,

3., 4. kötetek (tanulmányokra lebontva) 2016/1 kötet, 1897/7–10. kötetek (tanulmányokra lebontva), 1898/1–10. kötetek (tanulmányokra lebontva), 1899/2., 3., 5., 7., 8., 9., 10. kötetek (tanulmányokra lebontva).

Az *Erdélyi magyar szótörténeti tár* V. kötetét töltöttük fel (1–300. old.)

Erdélyi Tudományos Füzetek sorozat 38 kötetével gyarapodott adattárunk.

ETF 44 Kristóf György: Kazinczy és Erdély ETF 47 Kemény Katalin: Erdélyi emlékirók

ETF 50 Szabó T. Attila: Közép-szamos-vidéki határnevek

ETF 64 Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája 1932. év

ETF 70 Ferenczi Miklós, Valentiny Antal: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája 1933. év

ETF 71 Balogh Jolán: Márton és György kolozsvári szobrárszok

ETF 143 Herepei János: Könyvészeti tanulmányok

ETF 146 Kelemen Lajos: Radnótfája története

ETF 161 Borbély Andor: Erdélyi városok képeskönyve 1736-ból

ETF 166 Herepei János: Scholabeli állapotok Apáczai Csere János Kolozsvárra jövetele előtt

ETF 211 Imreh István: A fejedelmi gazdálkodás Bethlen Gábor idejében

ETF 212 Demény István Pál: A Szent László-legenda és Molnár Anna balladája

ETF 213 Csetri Elek, Fábíán Ernő, Benkő Samu, Nagy György: Emlékezés Széchenyi Istvánra Erdélyben 1991-ben

ETF 214 Gaal György: Berde Áron útja a természettudományoktól a közgazdasázig

ETF 215 Kovács András: A radnóti várkastély

ETF 216 Muckenhaupt Erzsébet: XVI. századi német reneszánsz típusú szignált könyvkötések a csíksomlyói műemlékkönyvtár gyűjteményében

ETF 218 Barta János, Benda Kálmán, Benkő Loránd, Benkő Samu, F. Csanak Dóra, Éder Zoltán, Éder Zoltánné, Egyed Emese, Enyedi Sándor, D. Nagy Anikó, Péntek János, Pomogáts Béla, Szathmári István, Tófalvi Zoltán, Tonk Sándor, Tóth István, Zsigmond Győző: Az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság kétszáz éve (1793–1993) ETF 220 Borcsa János: Szentkatolnai Bálint Gábor

ETF 225 Cs. Bogáts Dénes bejegyzései Berecz Gyula: Háromszék-vármegye népoktatási intézeteinek története című könyvébe/Közléteszi: Coroi Artúr: Adalékok Háromszék iskolatörténetéhez

ETF 240 T. Szabó Csilla: A deverbális igeképzés a XVI–XVIII. században az Erdélyi magyar szótörténeti tár adatanyaga alapján

ETF 241 M. Bodrogi Enikő: Jósika Miklós műveinek fogadtatástörténete

ETF 242 Debreczeni Márton emlékezete

ETF 250 Dávid Gyula, Egyed Ákos, Kötő József: Kossuth Lajos és Erdély

ETF 249 Egyed Emese: Aranka György gyűjteménye 1.

ETF 258 Sas Péter: A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum elmenekített anyagának pusztulása 1945-ben

ETF 259 Dáné Veronka: Az önegysága széki így deliberála...

ETF 260 Fazakas Emese: A fel, le és alá igekötők használati köre a kései ómagyar kortól napjainkig

ETF 262 Gaal György: Az Erdélyi Tudományos Füzetek története és könyvészete

ETF 265 Kelemen Lajos: Kézirattári értékeink

ETF 266 Varga P. Ildikó: Hiisi szarvasától a csodaszarvasig

ETF 267 Pál Judit: Unió vagy „unificáltatás”?

ETF 268 Zsemlyei Borbála: Kicsinyítő képzők az erdélyi régiségben

ETF 269 Kovács Sándor: Angolszász–magyar unitárius érintkezések a 19. században

ETF 270 Gálfi Emőke (közvetteszi): Az aradi káptalan jegyzőkönyvtöredéke (1504–1518)

ETF 271 Sándor Katalin: Nyugtalanító írás/képek

ETF 273 Papp Klára: Az erdélyi Csákyak

ETF 274 Bogdándi Zsolt: A kolozsmonostori konvent a fejedelemség korában

ETF 275 Berki Tímea: Magyar–román kulturális kapcsolatok a 19. század második felében. Értelmiségtörténeti keret

Az Emberek és kontextusok sorozat két kötetét tettük digitálisan elérhetővé:

6. Keszeg Vilmos: Történetek és történetmondás Detrehemtelepen

7. Nagy Julianna; sajtó alá rendezte: Oszváth Imola: Miért nem lehettem költő?

A Műszaki Tudományos Közlemények sorozatnak az 5. kötete került be az adattárba (MTK5 – FMTÜ 2016).

Ezenkívül 10 önálló kötetet is feltöltöttünk az EDA-ba:

Újvári Mária (szerk.): *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadványainak bibliográfiája 1859–2008*

Csetri Elek: Kelemen Lajos élete és munkássága; Németh Boglárka: Aspect and Stativity in Hungarian; Wilhelm Sándor: A sujtásos küsz

Egyed Ákos, Kovács Eszter: Okmány- és irománytár az Erdélyi Múzeum-Egyesület történetéhez I.

Pál Judit, Sipos Gábor (szerk.): *Emlékkönyv Egyed Ákos születésének nyolcvanadik évfordulójára*

Sipos Gábor (szerk.): *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményei*

Egyed Emese, Bartha Katalin Ágnes, Tar Gabriella Nóra (szerk.): *(Dráma)szövegek metamorfózisa. Kontaktustörténetek. A 2009. június 4–7-i kolozsvári konferencia szerkesztett szövegei. 1. kötet*

Egyed Emese, Bartha Katalin Ágnes, Tar Gabriella Nóra (szerk.): *(Dráma)szövegek metamorfózisa. Kontaktustörténetek. A 2009. június 4–7-i kolozsvári konferencia szerkesztett szövegei. 2. kötet*

Szabó T. Attila: *A kalotaszegi helynévanyag vízrajzi szókincse*

A VII. Hungarológiai Kongresszus filozófia és zenetudományi szekcióinak előadásait tartalmazó kötetek is online elérhetővé váltak.

Az EDA Eseménytára 40 új plakáttal bővült, ezenkívül két előadás bemutatója is bekerült az adattárba.

IV. Tudományos könyv- és folyóirat-kiadás. Kiadónk, kiadványaink

Az EME kiadója a kiadványok népszerűsítése, a könyvvásáron, illetve könyvbemutatókon való részvétel mellett fontosnak tartja az akkreditáció megszerzését, illetve folyamatos fenntartását is. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadója a rendszeresen megjelentetett

szakfolyóiratok mellett évente több tudományos kötetet jelentet meg önállóan vagy más kiadókkal közösen.

Rendszeresen megjelenő szakosztályi kiadványaink: az Erdélyi Múzeum (az Elnökség, a Bölcsész- és Történettudományi Szakosztály, valamint a Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály folyóirata) 2016. év 1., 2., 3., 4. füzeté jelent meg (főszerkesztő Kovács Kiss Gyöngy), a Múzeumi Füzetek – Acta Scientiarum Transylvaniae (főszerkesztő Fodorpataki László) 21–22/3, 23–24/23 Kémia kötete és 21–22/2 Agronómia kötete jelent meg. Az Orvostudományi Értesítő (az Orvostudományi Szakosztály szemléje) 88. kötetének két száma jelent meg (főszerkesztő Szabó Béla). A Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából periodikának a 2016-os kötete jelent meg.

A Műszaki Tudományos Közlemények 4. és 5. kötete MTK 4. Bitay Enikő, Máté Márton (szerk.): *A XVI. Műszaki tudományos ülészek előadásai – Proceedings of the XVI-th International Conference of Technical Sciences* és MTK 5. Bitay Enikő (szerk.): *A XXI. Fiatal Műszakiak Tudományos Ülészek előadásai – Proceedings of the XXI-th International Scientific Conference of Young Engineers* látott napvilágot az elmúlt évben.

Az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozatban a 285. Murádin Jenő: *Fegyverek és múzák: Erdély művészete az első világháború idején*, valamint 286. Dáné Veronka: „*Mennyi jobbágya és mennyi portiója*”. *Torda vármegye birtokos társadalma a 17. század első felében* c. kötetek jelentek meg.

A Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek sorozat 9. kötete Bitay Enikő: *Debreczeni Márton, az „egyetlen” erdélyi bányász műszaki öröksége*, valamint 10. Jancsó Árpád: *Műtárgyak a Jaszenova–Oravica–Anina-vasútvonalon* jelent meg.

A Kölesériána sorozat két új kötettel gyarapodott: 2. Köleséri Sámuel, szerk. Font Zsuzsa: *Erdély aranybányászata* és 3. Balázs Mihály, Font Zsuzsa, Kovács András (szerk.): *Köleséri Sámuel és az európai korai felvilágosodás*

A Letöltés sorozatban 4. Kálai Sándor (szerk.): *Médiakultúra Közép-Kelet-Európában*, valamint 5. Kassay Réka: *Barbie vagy Star Wars? Mesehős-reprezentációk az elemi iskolás gyerekek életében* c. kötetek jelentek meg.

A Certamen sorozat harmadik kötete, Egyed Emese, Bogdándi Zsolt, Weisz Attila (szerk.): *Certamen III. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. szakosztályában* jelent meg.

A Műszaki Tudományos Füzetek sorozatban megjelent a 12. kötet: Máté Márton: *Hengeres fogaskerekek gyártószerszámai*.

Az Erdélyi Történelmi Adatok sorozat VIII. 2. kötete Gálfi Emőke: *Az erdélyi káptalan jegyzőkönyvei 1600–1613* jelent meg.

Önálló köteteink:

Péntek János: *Történesek a nyelvben a keleti végeken II.*, Benő Attila, T. Szabó Csilla (szerk.): *Az ember és a nyelv – térben és időben*; Gidó Attila: *Két évtized: a kolozsvári zsidóság a két világháború között*; Péntek János (szerk.): *A moldvai magyar tájnyelv szótára: I.1. Moldvai magyar – közmagyar rész A–K*; Dáné Veronka, Lupescuné Makó Mária, Sipos Gábor (szerk.): *Testimonio litterarum: Tanulmányok Jakó Zsigmond tiszteletére*; Péntek János, Czégényi Dóra (szerk.): *Emlékkönyv Márton Gyula születésének centenáriumára*; Cseke Péter (szerk.): *Eke és toll. Dr. Nagy Miklós emlékezete (1913–1988)*; Bányai Éva:

Fordulat-próza. Átmenetnarratívák a kortárs magyar irodalomban; Pápai Páriz Ferenc, sajtó alá rendezte Rác Emese: *A gyulafehérvár–nagyenyedi Bethlen-kollégium alapítása és története* és Lupescu Radu: *A vajdahunyadi vár története*.

Más kiadókkal közösen megjelentetett kötetek:

Bartha Katalin Ágnes (szerk.): *Életpályák, programok a közművelődés szolgálatában: tanulmányok az EMKE 130 évéről*. Az EMKE alapításának 130. évfordulója alkalmából Kolozsvárt 2015. október 15-én tartott konferencia előadásai – közös kiadvány az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesülettel.

Bartha Krisztina: *Kétnyelvű kisiskolás gyermekek beszédfeldolgozási folyamatai*. – közös kiadvány a Partium Kiadóval.

Benkő Elek et al.: *Székelyföld története*. Kötet 1–3. – közös kiadvány a Haáz Rezső Múzeummal.

Berekméri Árpád Róbert: *„Lesz még kikelet”* – közös kiadvány a Lector Kiadóval. Bodó Barna: *Erdélyi magyar civil évkönyv 2015*.

Bordás Beáta: *Erdélyi kastélyépítészet a historizmus korában* – közös kiadvány a Polis Kiadóval.

Botházi Mária: *Átmenetek* – közös kiadvány a Korunk Kiadóval.

Demjén Andrea (szerk.): *Gyergyószentmiklós a régészeti kutatások tükrében* – közös kiadvány a Tarisznyás Márton Múzeummal.

Dobos Alpár et al. (szerk.): *Archaeologia Transylvanica: studia in honorem Stephani Bajusz* – közös kiadvány a Maros Megyei Múzeummal.

Fedinec Csilla (ed.): *Hungary's Neighbors as Kin-States. Political, Scholarly and Scientific Relations Between Hungary's Neighbors and Their Respective Minorities* – közös kiadvány a MTA-val.

Fedinec Csilla (szerk.): *A nemzet mint tudományos közösség*. Húszéves a Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága 1996–2016 – közös kiadvány a MTA-val.

Nagy Tünde: *On Aspectualizers in English. A Corpus-based Approach* – közös kiadvány a Scientia Kiadóval.

Orbán János (szerk.): *Fundálók, pallérok, építészek Erdélyben* – közös kiadvány a Maros Megyei Múzeummal.

Tapodi Zsuzsa (szerk.): *Imagológiai olvasókönyv* – közös kiadvány a Scientia Kiadóval.

Kiadónk és kiadványaink minősítése (minősítettése)

2016-ban a román akkreditációs intézet akkreditációs listája nem változott. Az EME kiadója megtartotta korábbi B kategóriás minősítését történelem, kultúratudományok és filológia kategóriában, valamint a C kategóriát az előadóművészetek témakörben. Az Erdélyi Múzeum folyóirat is megőrizte a B minősítést a történelem és kultúratudományok, filozófia és filológia kategóriákban.

A Tudományos Kutatás Nemzeti Tanácsa (CNCS) által B minősítésüként elfogadott kiadványok az egyetemi tanárok, doktoranduszok és a romániai tudományos életben részt vevő kutatók számára életbevágóak, ugyanis csak ezek alapján lehet az egyetemi életben előléptéseket elérni és pályázatokat elnyerni.

Kiadványaink népszerűsítése, terjesztése

Az EME kiadója odafigyel arra, hogy a hagyományos könyvterjesztési stratégiák mellett (könyvterjesztői hálózat, online bolt, könyvtári cserepéldányok) jelen legyen a különböző könyves eseményeken is. Egyrészt minden friss kiadványunkat bemutatjuk az EME székházában felkért szakértők közreműködésével, másrészt részt veszünk a hazai és magyarországi fesztiválokon. Az egyes kötetek bemutatói mellett 2016-ban is megrendeztük az adventi könyvvásárt, ahol rövid áttekintést nyújtottunk a 2016-ban kiadott köteteinkről a felelős kiadó, az EME elnöke és főtítkára közreműködésével, illetve kiadványainkat más intézetek eseményein is bemutatjuk. Az Erdélyi Múzeum folyóirat filozófiai számainak bemutatójára került sor április 22-én az EME-székházban, valamint ugyanitt mutatta be novemberben Tibori Szabó Zoltán Gidó Attila *Két évtized* című kötetét. Bloss-Jáni Melinda *A családi filmzés geneaológiája* című kötetét a Sapientia Tudományegyetemen, Papp Kinga *Tollforgató Kálnokiak* című könyvét a Kolozsvári Keresztény Értelmiségi Kör keretében, Péntek János *Történekek a nyelvben a keleti végeken II.* című kötetét Magyarország kolozsvári konzulátusán, *A moldvai magyar tájnyelv szótárát* pedig a Kriza János Néprajzi Társaság székhelyén mutattuk be. Az EMKE-vel közösen kiadott kötetünk bemutatójára az EME tudomány napi rendezvényén került sor a szerkesztő Bartha Katalin Ágnes részvételével. Az MTA Könyvtár és Információs Központ novemberben a Kölesériána sorozat bemutatójának adott teret, ahol a szegedi kollégák jelenlétében a felelős kiadó ismertette a sorozatot. Két emlékkötetünk, a Jakó Zsigmond, valamint a Márton Gyula tiszteletére kiadott kötet az adott kutatók tiszteletére rendezett konferenciákon kerültek bemutatásra, Budapesten, illetve Kolozsváron.

2016-ban az EME kiadója részt vett a Budapesti Könyvfesztiválon, valamint a Budapesti Ünnepi Könyvhéten, ahol az RMKC által működtetett standon kiemelt helyen voltak elérhetők 2013–2016-os kiadványaink. Ugyanakkor önálló standot működtetett a kolozsvári Ünnepi Könyvhéten, a könyvhét keretében pedig Egyed Emese és Pakó László bemutatta a Certamen legújabb kötetét a K+ közösségi térben. 2016 augusztusában az EME kiadója önálló standot működtetett a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozatán, ahol a kiadó promóciós anyagával és kiadványainkkal ismerkedhetett meg a közönség. A novemberben megszervezésre kerülő marosvásárhelyi könyvfesztiválon sikeresen működtettük az EME Kiadó standját munkatársaink részvételével.

December 20-án a kolozsvári Octavian Goga Megyei Könyvtár ünnepi rendezvényén a 2015-ös kiadói évben megjelent kötetek közül Papp Kinga *Tollforgató Kálnokiak* című kötetére részesült elismerésben.

Kiadványaink közül az *Erdélyi Múzeum* folyóirat számai az LXXI/2009. évfolyamtól (de folyamatosan bővül a korábbi számokkal is), a *Certamen. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. Szakosztályában* évkönyv minden (I–III.) köteté, illetve 2016 óta a *Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiséggyűjteményéből. Új sorozatának* minden (I–VIII.) köteté elérhető a Frankfurt-központú *Central and Eastern European Online Library (CEEOL)* nemzetközi adatbázisban. [www.ceeol.com] A tartalmakhoz való hozzáférés ingyenes, a felhasználó részéről csupán egy díjmentes regisztrációra van szükség. (A tartalmak feltöltését Pakó László végzi.) Az időszakos kiadványaink mellett az adatbázisban elérhetők a *Tudomány és Technikatörténeti Füzetek* sorozat darabjai is és az *Erdélyi Tudományos Füzetek* sorozat több köteté. (A tartalmak feltöltését Szilágyi Júlia végzi.)

Ezenkívül az Erdélyi Múzeum folyóiratot eljuttatjuk az Elektronikus Periodika Adatbázisba, illetve a kiadványaink adatai elérhetők a WorldCat és a MATARKA katalógusokban is.

Kiadványaink támogatói

Könyveink és folyóirataink megjelenése a Bethlen Gábor Alap, a magyarországi Nemzeti Kulturális Alap, a Magyar Tudományos Akadémia, az MTA Domus Hungarica Ösztöndíjprogram, a romániai Communitas Alapítvány, a Reformáció Emlékbizottság, az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya, az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya és a Gedeon Richter Románia Rt. támogatásának köszönhető.

A kiadó honlapja: <http://eme.ro/kiado>. Felelős kiadó: Biró Annamária, szerkesztőségi titkár: Papp Kinga, korrektor: András Zselyke.

V. Szakmai képzések

Az elmúlt évben a szakmai képzések forráshiány miatt csupán az Orvostudományi Szakosztály immár hagyományossá vált kreditpontos képzései által valósultak meg, melyeket az Orvosi és Fogorvosi Kamarák is elismertek. Márciusban szervezték meg a XXIII. családorvosi továbbképző konferenciát Székelyudvarhelyen, áprilisban a XXVI. Tudományos Ülésszak keretében tartottak továbbképzést Marosvásárhelyen, szeptemberben a XXIV. Báthory Napok keretében került sor Szilágysomlyón a XXIII. orvostovábbképzőre, novemberben pedig a XX. erdélyi orvosnapokat tartották Csíkszeredán.

Beruházások, eszközfejlesztések

A Moll-házban a 2016 elején meghibásodott fűtőkazánt kellett kicserélni. A rossz állapotban levő és nagyon megrongálódott fűtésrendszert is újítani kellett. Ezekre a munkálatokra összesen 13 374 lejt fordítottunk saját forrásainkból. Ugyancsak a Moll-házban végeztünk kisebb javítási munkálatokat a vendégszoba használhatóvá tétele érdekében.

Számítástechnikai eszközökre összesen 6931 lejt fordítottunk (egy személyi számítógépet és egy hordozható számítógépet vásároltunk). A megvásárolt eszközök a hatékonyabb munkát segítik.

Vagyoni helyzet, adományok, támogatások, pénzügyi forráslehetőségek

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület mérleg szerinti tőkéjének értéke 2016-ban 4 681 905 lejt tesz ki. A gazdasági tevékenységből (kiadványértékesítés) származó negatív eredményt, 11 084 lejt veszteséget kompenzálja a nonprofit tevékenység 132 970 lejes többlete, így a 2016-os pénzügyi évet összességében 121 885 lejes többlettel zártuk. A befektetett eszközök állományának amortizációval csökkentett értéke 2 636 543 lejt tesz ki. Az év végi forgótőke nagysága 2 135 911 lejt, ez a 2015-ös adatokhoz képest 5,6%-os növekedést jelent. Ebben az értékben

benne foglaltatik a könyvtári állomány könyv szerinti értéke is, mely 352 660 lejt tesz ki. A rövid távú kötelezettségek év végi értéke 62 253 lej. Ez az összeg a 2017 januárjában esedékes személyi kifizetésekből, számlatartozásokból és adókötelezettségekből tevődik össze.

A 2016-ra vonatkozó költségvetést 1 460 500 lejre (100,6 mFt, az év végi 0,0146 RON/HUF árfolyamon számolva) állítottuk össze, ehhez képest a kiadás oldalon a tervezetthez képest pozitív irányú, kevéssel több, mint 2%-os eltérés mutatkozik, mely 1 493 727 lejt (102,3 mFt) jelent. Ez legnagyobb részét a Károli Gáspár Egyetemmel való együttműködés során megvalósított *A Magyar Református Egyház száz éve életinterjúk tükrében* c. projekt személyi kifizetéseinek tudható be. Másrészt a tervezetthez képest nagyobb mértékű kedvezőtlen árfolyam-ingadozásoknak köszönhető, mely nagyobb pénzügyi költséget eredményezett. Mivel a támogatások javarészt Magyarországról érkeznek forintban, az Egyesület árfolyamkitétsége számottevő. A beruházások szintje elmaradt a tervezetthez képest, a 2016-os költségvetésben is terveztük a Jordáky-ház tisztázatlan részének kifizetését a kolozsvári önkormányzatnak, ez azonban adminisztratív okokból nem valósulhatott meg. A működési költségek és a személyi kiadások megközelítőleg a költségvetésben rögzített számok szintjén maradtak.

A költségvetés projekttől függő tételeit lehetőség szerint az elnyert céltámogatásokhoz igazítottuk. A kiadványok költségei a tervezetthez képest több mint 18%-os csökkenést mutatnak.

A kiadások szerkezetében nem mutatkozik lényeges változás az előző évekhez képest: 2016-ban is a költségvetés legnagyobb tétele az állandó alkalmazottak személyi költségei, vagyis 573 298 lej (39,3 mFt), ez az összes kiadás 38%-át teszi ki (összesen 21 fő, ebből 13 fő tudományos főmunkatárs).

Az Intézmény működtetésére, fenntartási költségeire 299 738 lejt (20,5 mFt) fordítottunk, ez a teljes kiadások 20%-a, mely magában foglalja a Rhédey székházunk bérleti díját is. A kiadványok szerkesztésére, nyomtatására 170 920 lejt (11,7 mFt) fordítottunk, ez a teljes költségvetés több mint 12%-a. Ezen költségvetési tétel legnagyobb részét pályázatokból sikerült fedezni. Konferenciák, rendezvények és szakképzések kiadásai összesen 197 761 lejt tesznek ki, ezen kiadásokat nagyrészt az erre befolyó részvételi díjak és hozzájárulások fedezik. A kiadások fennmaradó részét, a külső kutatási projektek, a pénzügyi költségek (2%) és a beruházások (1%) adják.

A költségvetés bevétel oldalát 4,25%-kal sikerült túlteljesíteni, 2016-ban összesen

1 522 531 lej (104,3 mFt) folyt be Egyesületünkhöz. A bevételek legnagyobb részét, több mint 73%-át a támogatások teszik ki, 1 116 375 lej (76,4 mFt) értékben.

Az Egyesület saját forrásokból 406 156 lejt (27,8 mFt) bevételezett, ez az összes bevétel több mint 26%-át jelenti, és a tagsági díjak, konferenciákon való részvételi díjak, adományok, szponzorizálás, kiadványértékesítés, pénzügyi, és egyéb bevételekből áll.

A támogatások legnagyobb része (több mint 89%) magyarországi forrásból származik, míg a belföldi támogatások a 11%-ot sem érik el.

Belföldi intézményi támogatóktól összesen 113 063 lej (7,7 mFt) folyt be pályázatok révén a *Communitas Alapítványtól*, *RMDSZ Főtitkárságtól*, a *Kolozsvári Polgármesteri Hivaltaltól* és a *Kolozs Megyei Tanácstól*.

Magyarországi intézményektől 1 003 312 lej (68,7 mFt) folyt be normatív és projekt támogatásként, ez az összes bevétel 65,9%-át teszi ki. Egyesületünket legnagyobb mértékben

a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatta (az összes támogatás 72,19%-a), ezt követi nagyszámú Magyar Tudományos Akadémia által biztosított működési és rendezvény-, illetve kiadványtámogatás (az összes támogatás 11,01%-a) és a Nemzeti Kulturális Alap által nyújtott kiadvány- és rendezvénytámogatások (az összes támogatás 6,15%-a).

Egyesületünk munkáját segítették még: a Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára, Gedeon Richter Gyógyszergyár (Marosvásárhely), Bioeel Kft. (Marosvásárhely), Osteopharm Kft. (Marosvásárhely), Limacursor Kft. (Kolozsvár), K plusz tehetségkezelési program.

A jövedelemadó-felajánlásokból származó 7896 lej (526 eFt) is nagymértékben hozzájárult az Egyesület munkájához, ezt az összeget a kiadványaink megjelentetésére fordítottuk. Köszönjük az EME tagságának és szimpatizánsainak a felajánlást, és biztatjuk mind a romániai, mind a magyarországi támogatókat, hogy az elkövetkezendőkben is ajánlják fel személyi jövedelemadójuk 2, ill. 1%-át Egyesületünk céljainak megvalósítására (magyarországi támogatók a Gróf Mikó Imre Alapítványnak tehetik meg a felajánlást).

Az MTA Domus szülőföldi ösztöndíjprogramja, illetve a Domus magyarországi ösztöndíjpályázat, valamint az intézményi, ún. műhelytámogatás ebben az évben is nagy segítséget nyújtott kutatásainkhoz. Ugyanakkor köszönjük a Gróf Mikó Imre Alapítvány folyamatos pénzügyi és szakmai támogatását is.

A támogatásokért ezúton fejezzük ki köszönetünket!

Tulajdonjogunk, egykori ingatlanaink

Tulajdonjogunkat az EME egykori javai, igen értékes tudományos gyűjteményei fölött továbbra is fenntartjuk. A Kolozsvár főterén levő ingatlanunk, a Wass Otília-ház visszaszerezése érdekében már évek óta pert folytat intézményünk, illetve adminisztratív úton is igyekszünk jogainkat érvényesíteni.

A sikertelen adminisztratív eljárás nyomán újabb pert indítottunk az el nem adott ingatlanrészeket illetően, melyet első fokon visszautasítottak, azzal a kifogással, hogy nem bizonyítottuk jogutódi minőségünket. A határozatot megfellebbeztük. A Kolozsvári Törvényszék az ügyet letárgyalta, azonban a határozat kimondását másodjára halasztotta el folyó év március 2-ára. Jogigényünket természetesen továbbra is fenntartjuk.

A Jordáky-ház megosztásának érdekében az EME 2011-ben indított vagyonmegosztási eljárást, amely még nem zárult le. A városi tanáccsal megegyeztünk az állami tulajdonban maradt rész megvásárlása tekintetében, a végső lépéshez tanácsai határozat szükséges, a vásárlási összeg rendelkezésünkre áll.

Zárszó

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület, akárcsak az elmúlt években, 2016-ban is eredményesen működtetette intézményeit, a tudóstársadalmat szolgálva, szem előtt tartva a magyar és az egyetemes kultúra értékeinek tiszteletben tartását.

Az erdélyi magyar tudományos életet folyamatosan fenntartó keretintézményként sok fiatal számára vonzó közeg, főként kiemelkedő tudományos munkája és a tudományosság terjesztésében betöltött szerepe miatt. A kutatási tevékenységek kiterjesztéséhez, a meglévők erősítéséhez komoly átszervezésre és finanszírozásra van szükség.

Felelősek vagyunk a munkatársaink jövőjéért, kutatásaink minőségéért, működésünk átláthatóságáért, ugyanakkor a korszerű szervezet kialakításáért is. Az évek során az intézményt sokrétű tudományos tevékenységgel, minőségi tartalommal töltöttük meg, ideje, hogy intézményi rendszerünk erős bázisát és a méltányos jövedelmezést hosszú távú tevékenységre építsük ki. Ennek jegyében készült el ősszel a *Regionális tudásközpont* tervszerve, mely által stratégiai céljainkat kívánjuk megvalósítani s intézményünket stabil alapokra állítani.

Az intézmény fenntarthatósága s a bemutatott programok tervszerű és sikeres elvégzése sokrétű feladat elé állította a múlt évben is intézményünk munkatársait, az adminisztratív személyzetet, könyvtárosokat, kutatókat, a szakosztályok és fiókegyesületek vezetőit egyaránt. Ezúton köszönöm mindannyiuk segítségét, áldozatos munkájukat, nem kevésbé a kutatók eredményes, színvonalas tevékenységét.

Mindezen eredmények nem valósulhattak volna meg, ha nincsenek az önzetlen támogatók és elkötelezett munkatársak. Itt mondok köszönetet mindazoknak, akik bármilyen formában segítettek az EME működését, tevékenységét.

Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását.

Kolozsvárt, 2017. február 25-én,

Bitay Enikő sk. főtitkár

Contents

Zsigmond Jakó – 100

“The Truth Needs to Be Found and Told”– Árpád Kulcsár’s Interview with Zsigmond Jakó	1
Pál Fodor: A Few Words about Zsigmond Jakó and his Legacy – Salutatory	6
Géza Hegyi: Zsigmond Jakó and the <i>Erdélyi okmánytár</i> (Transylvanian Collection of Documents)	10
Mihály Balázs: Zsigmond Jakó and the Early Modern Enterprises in Szeged	18
Teréz Oborni: Zsigmond Jakó and the Research of Early Modern History	21
Judit Pál: Zsigmond Jakó as Research Coordinator	25
Gábor Sipos: The Transylvanian Museum Society and the Transylvanian Archives Matters	31
András Kovács: Zsigmond Jakó as Professor	35
Tamás Fejér: Expert-training in the Research Institute of the Transylvanian Museum Society	39
Mária Lupescu Makó: Zsigmond Jakó’s Researches in Settlement History and Ethnohistory	43
Veronka Dáné: Subjective Biography	53
Attila Zsoldos: Zsigmond Jakó: Writing, Archives, Society. Studies and Sources on the History of Transylvania	59

Study

Géza Hegyi: The Beginnings of Tithing among the Romanians Moved to “Terra Christianorum” in Transylvania	61
Emőke Gálfi: The Conflict between the Goldsmiths’ Guild of Cluj and that of Alba Iulia in the Late 16 th Century	76
Miklós Kázmér – Gábor Timár: Marcello Squarcialupi: <i>De coeli ardore</i> (1580)	82
Tamás Fejér: Some Remarks on Dating Documents in the Early Modern Transylvania	88
Kornél Nagy: Andrea Santacroce Apostolic Nuncio in Wien and the Transylvanian Armenian Church	102
Andrea Fehér: Weddings in the Székely Family. Contributions to the 18 th Century Wedding Customs in Transylvania	118
Ildikó Zsoldos: The Vécsey Family in Szatmár/Satu Mare	130
Dénes Lőrinczi: The Romanian Education Policy Following the First World War (1918–1938) in the History of the Székely Mikó Kollégium (Székely Mikó College)	142
Gabriella M. Lezsák: “That Place I’ve Become Reconciled to Myself and My Fate...” Gyula László’s Years in Kolozsvár (1940–1949), in Serving Science and His Homeland	168

Review

László László: On the Land of Wesselényies: on the Border of Transylvania and the Hungarian Plain	183
Andrea Fehér: Norm Breakings Closed in Texts	186
Aranka Markaly: The Writing that Eternalizes and Records	189
Antal-Pál Bakk: The Academic Correspondence of <i>Sámuel Köleséri: 1709-1732</i>	191
Antal-Pál Bakk: The Goldmining in Transylvania	195
Levente Tóth: Faith-Science-Public Life	197
Levente Olosz: The Cross-Section of the Jewishness of Kolozsvár/Cluj.....	200
Kálmán Zsolt Sütő: Selections from a Rich Life-Work.....	204
György Gaal: Life Dedicated to Education and Cultural History.....	205
Ágota Ladó: Arms and Muses.....	210

Society Communications

Enikő Bitay: Secretary-general's Report of the 2016. Year	213
---	-----

Cuprins

Jakó Zsigmond 100

Adevărul trebuie descoperit și trebuie spus!

<i>Interviul lui Kulcsár Árpád cu Jakó Zsigmond</i>	1
Fodor Pál: Câteva cuvinte despre Jakó Zsigmond și moștenirea sa – În loc de salut	6
Hegyí Géza: Jakó Zsigmond și colecția "Erdélyi okmánytár" (Codex Diplomaticus Transsylvaniae)	10
Balázs Mihály: Jakó Zsigmond și proiectele din Szeged în domeniul cercetărilor premoderne	18
Oborni Teréz: Jakó Zsigmond și cercetarea epocii premoderne	21
Pál Judit: Jakó Zsigmond, coordonator al cercetării	25
Sipos Gábor: Societatea Muzeului Ardelean și arhivistica transilvăneană	31
Kovács András: Jakó Zsigmond ca profesor	35
Fejér Tamás: Creșterea specialiștilor în cadrul Institutului de cercetare al Societății Muzeului Ardelean	39
Lupescună Makó Mária: Cercetările privind istoria așezărilor și a grupurilor etnice în opera lui Jakó Zsigmond	43
Dáné Veronka: Biografie subiectivă	53
Zsoldos Attila: Despre un volum de studii postum al lui Jakó Zsigmond	59

Studii

Hegyí Géza: Introducerea dijmei bisericesti printre români stabiliți pe „ <i>Terrae Christianorum</i> “ în Transilvania	61
Gálfi Emőke: Conflictul de interese al orfevrarilor din Cluj și Alba Iulia la sfârșitul secolului al 16-lea	76
Kázmér Miklós–Timár Gábor: Prima descriere științifică a aurorei boreale – Marcello Squarzialupi: <i>De coeli ardore</i> . (1580)	82
Fejér Tamás: Câteva considerații cu privire la datarea documentelor premoderne din Transilvania	88
Nagy Kornél: Nunțul apostolic din Viena, Andrea Santacrocce și biserica armenească din Transilvania	102
Fehér Andrea: Nunți în familia Székely. Obiceiuri matrimoniale transilvănene în secolul al 18-lea	118
Zsoldos Ildikó: Familia Vécsey în comitatul Sătmarului	130
Lőrinczi Dénes: Politica educațională a României (1918–1938) și istoria Colegiului Secuiesc „Mikó” (Székely Mikó Kollégium)	142
M. Lezsák Gabriella: „Acolo m-am împăcat cu soarta și cu mine însumi...” Anii clujeni ale lui László Gyula în slujba științei și a patriei (1940-1949)	168

Recenzii

László László: Pe teritoriul familiei Wesselényi: la granița dintre Transilvania și Câmpia Maghiară	183
Fehér Andrea: Deviantul inclus în text	186
Markaly Aranka: Scrisul care eternizează și evocă.....	189
Bakk Antal-Pál: Despre primul volum al seriei „Kölesériána”	191
Bakk Antal-Pál: Mineritul de aur al Transilvaniei	195
Tóth Levente: Credință – știință – viață publică.....	197
Olosz Levente: Profilul evreimii clujene	200
Sütő Kálmán Zsolt: Texte alese dintr-o operă bogată	204
Gaal György: O carieră în slujba învățământului și a cercetării istoriei culturii transilvănene.....	205
Ladó Ágota: Arme și muze	210

Comunicări ale Societății

Bitay Enikő: Raportul secretarului general privind activitatea Societății pe anul 2016	213
--	-----

Tartalom

Jakó Zsigmond 100

Az igazságot meg kell ismerni, és azt ki is kell mondani!

Kulcsár Árpád beszélgetése Jakó Zsigmonddal	1
Fodor Pál: Néhány szó Jakó Zsigmondról és hagyatékáról – köszöntő gyanánt	6
Hegyí Géza: Jakó Zsigmond és az Erdélyi okmánytár	10
Balázs Mihály: Jakó Zsigmond és a szegedi kora újkori vállalkozások	18
Oborni Teréz: Jakó Zsigmond és a kora újkor kutatása	21
Pál Judit: Jakó Zsigmond, a tudományszervező	25
Sipos Gábor: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület és az erdélyi levéltárügy	31
Kovács András: Jakó Zsigmond, a tanár	35
Fejér Tamás: Szakembernevelés az Erdélyi Múzeum-Egyesület kutatóintézetében	39
Lupescuné Makó Mária: Jakó Zsigmond település- és népiségtörténeti kutatásai	43
Dáné Veronka: Szubjektív életrajz	53
Zsoldos Attila: Egy posztumusz Jakó-kötetről	59

Tanulmányok

Hegyí Géza: <i>Terrae Christianorum</i> . A „keresztény földre” telepedett románok dézsmáltatásának kezdete	61
Gálfy Emőke: A kolozsvári és a gyulafehérvári ötvösök viszállya a 16. század végén	76
Kázmér Miklós–Timár Gábor: Az északi fény első tudományos leírása – Marcello Squarcialupi: <i>De coeli ardore (1580)</i>	82
Fejér Tamás: Az erdélyi kora újkori okleveles gyakorlat datálási kérdéseiről	88
Nagy Kornél: Andrea Santacroce bécsi apostoli nuncius és az erdélyi örmények egyháza	102
Fehér Andrea: Lakodalmak a Székely családban. Adalékok a 18. századi erdélyi házassági szokásokról	118
Zsoldos Ildikó: A Vécseyek Szatmárban	130
Lőrinczi Dénes: Nagy-Románia oktatáspolitikája a Székely Mikó Kollégium történetében (1918–1938)	142
M. Lezsák Gabriella: „ <i>Ott békültem ki magammal és a sorssal...</i> ” László Gyula kolozsvári évei (1940–1949) a tudomány és a haza szolgálatában	168

Szemle

László László: A Wesselényiek földjén: Erdély és az Alföld peremén	183
Fehér Andrea: Szövegbe zárt normaszegők	186
Markaly Aranka: Az írás, amely megőrökít és emlékeztet	189
Bakk Antal-Pál: A Kölesériána sorozat első kötetéről	191
Bakk Antal-Pál: Erdély aranybányászata	195
Tóth Levente: Hit – tudomány – közélet	197

Olosz Levente: A kolozsvári zsidóság keresztmetszete	200
Sütő Kálmán Zsolt: Szemelvények egy gazdag életműből.....	204
Gaal György: Életpálya az erdélyi tanügy és művelődéstörténet szolgálatában	205
Ladó Ágota: Kötelezők röviden.....	210

Egyesületi közlemények

Bitay Enikő: Főtitkári jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2016. évi munkájáról	213
--	-----

